

Izšla vsak dan s jutraj razven
v ponedeljkih in dnevih po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.-, na 16 straneh Din 2.-,
mesečna naročnina Din 20.-, za
tujino Din 30.-. Uredništvo v
Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23.
Telefon uredništva 30-70, 30-69 in
30-71.

Jugoslovan

Rokopisati na vprašanje
— Oglas po tarifi in dogovoru.

Uprava

Ljubljani, Gradsko 4, tel. 30-68,
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60,
Podružnica v Celju,
Slomškov trg št. 4.

Št. 103

Ljubljana, torek, dne 30. septembra 1930

Leto I.

Vtis Turatijeve ostavke v inozemstvu

Ostavka pomeni zmago manj ekstremne struje v fašizmu - »Francija se more Turatijevega odstopa le veseliti« - Borba med nacionalisti in pristnimi fašisti za odločilni vpliv v stranki - Naziranje angleških političnih krogov

Pariz, 29. septembra. n. Povodom ostavke generalnega tajnika italijanske fašistske stranke Turati, na katerega mesto pride bivši nacionalist Giuriati, so se v tukajšnjih listih pojavile nekatere interesantne informacije o položaju v fašistski stranki.

Velik političen pomen ostavke

»Tempo« objavlja poročilo iz Rima, v katerem naglašajo, da je izzvala Turatijeva ostavka veliko presenečenje v fašistskih krogih. Pričakovalo se je sicer, da pride do sprememb v tej smeri, toda nikakega znaka ni bilo, ki bi bil napovedoval, da se bo zgodilo to ravno sedaj.

V nadaljevanju omenja list, da je Mussolini postopal na enak način s svojimi sodelavci, ki so v mnogih drugih slučajih na podlagi svoje metode tako imenovane »rotacije«. Glede stranke pa da se Mussolini stalno boji, da bi se mu ne zbrokratizirala in mu postala neaktivna. Ta nevarnost se da odvrniti — misli — s tem, da se v vodstvu izvršijo od časa do časa osebnostne spremembe.

Toda ta dogodek — nadaljuje »Tempo« — ima vendar velik političen pomen, če se pomisli, da je bil Turati prvi za Mussolinijem in da ga je javno mnenje smatralo za Mussolinijevega naslednika.

Njegova zasluga s stališča fašizma obstoji v tem, da je ostavil, da je bil, v četrto le prevratno gibanje, podredil državni disciplini. Znano je njegovo sporočilo fašistom: »Vi ste hoteli močno državo, torej sedaj jo sprejmite in jo celo obožujte!« Kljub temu — pripominja dopisnik — ga je papež Pij XI. sprejel v svečani avdijenci in mu je šel celo naproti do vrat ter mu prihranil s tem, da bi moral po običaju poklekati.

Zmaga zmerne struje nad skrajno?

Turratti je bil eden od najbolj ognjevitih fašistskih govornikov in ni se pozabilo, da je imel v Rimu samem na študente silovite govore, katerim so sledile demonstracije pred francoskim poslanstvom. S tega vidika se more Francija le veseliti, da je Turati zapustil to odgovorno mesto.

Glede vtisa, ki ga je napravil Turatijev odstop med fašisti samimi, pravi »Tempo«, da so sprejeli nekateri to vest z obžalovanjem, medtem ko so je druge struje pozdravile s pravim veseljem. Turati je namreč bil predstavnik ekstremnega elementa v stranki, bil je napadalnega in radikalnega mišljenja ter je bil nagnjen k revolucionarnemu reševanju vprašanj potom sile.

Njegov naslednik Giuriati spada nasprotno k skupini doktrinarcev, prejšnjih nacionalistov, ki so se priključili pozneje k fašizmu. On velja na splošno kot umerjena oseba, katere si je v raznih vladnih funkcijah pridobila smisel odgovornosti. Na podlagi te razlike v temperamentu starega in novega tajnika sklepajo nekateri krogi, da je hotel Mussolini s to spremembo očrtavati svojo željo, naj bi se funkcija glavnega tajnika stranke vrnila z večjo zmernostjo nego do sedaj.

Dejstvo, da ohrani Giuriati še nadalje predsedništvo poslanske zbornice, se tolmači — zaključuje »Tempo« — kot »logična posledica« enotnega lica nove fašistske zbornice, v kateri ni, kot znano, ne večine, ne manjšine niti kakršnekoli opozicije.

Pred važnimi spremembami v rimski vladi.

»Petit Parisien« pravi, da bo v Mussolinijevem kabinetu kmalu prišlo do nekaterih pomembnih sprememb, ki bodo odločilno vplivale na položaj fašistskega režima v Italiji. »Paris Midic« pravi v svojem poročilu iz Zeneve, da je o fašistski Italiji le težko izvedeti, kaj se godi v okviru njenih meja, da pa je zaradi tega fašistski režim sličen sovjetski vladi, o kateri se nikoli ne more ničesar pravega doznati. List objavlja nekatere informacije, ki se uporno širijo v krogih Društva naro-

dov in po katerih je italijanski zunanji minister Grandi izgubil zaupanje Mussolinija. Pred kratkim je izšlo v britanskih listih nekaj interesantnih člankov, v katerih se je z ozirom na nejasno italijansko zunanjo politiko reklo, da je Grandi pacifist, Mussolini pa borben. Ni dvoma, da Grandi ni vodil svoje politike, nego da je bilo vse tako prirejeno, da je Mussolini v okviru italijanskih mej agresivno nastopal, Grandi pa da je njegove izpade v Evropi ublaževal, kolikor se je dalo. Med tem se doznava, da se je Grandi naveličal te vloge in da je poskušal ukloniti Mussolinija, da bi italijanska zunanja politika postala bolj jasna in koncilijantna, da bi tako ne odbila od sebe Velike Britanije. »Paris Midic« pravi na koncu, da je Mussolini odbil Grandijeve nasvete, da bo moral Grandi zaradi tega odložiti svoj mandat in da bo sam Mussolini prevzel vodstvo italijanske zunanje politike.

Narod ne vidi v fašizmu zastopnika Italije

»Intransigent« piše v nekem članku, da Italija ne misli na vojno in da nihče ne jemlje resno Mussolinijevih borbenih govorov. Italijanski delavci, študenti in drugi intelektualci ne vidijo v fašizmu zastopnika Italije in so prepričani, da je fašizem spravil Italijo v sedanjo težko krizo, iz katere ni izhoda, razen v tem, da se likvidira fašistska muma, ki je preprečila vsak svobodni razvoj italijanskega naroda.

Borba med Mussolinijevim fašizmom in Federzonijevim nacionalizmom

Organ protifašistskih emigrantov »Libertat« piše, da bo moralo priti v Italijo do velikih sprememb. List meni, da bodo Federzonijevi nacionalisti dobili premoč v vladi in nad fašizmom. Znano je, nadaljuje »Libertat«, da so bili stari nacionalisti dobro organizirani in da so leta 1924. kompaktno pod točno določenimi pogoji vstopili v fašistsko stranko. Oni niso dopustili, da bi jih fašizem absorbiral. Borbo s prostozidari, katero je započel Mussolini, so fašizmu vsilili baš ti nacionalisti, ki so na ta način spravili fašizem v slabo luč pred evropsko javnostjo in onemogočili fašistski vladi vsak kredit v inozemstvu. Mateottijeva afera je še bolj ojačila Federzonijeve nacionaliste in zadnji dogodki v Italiji so omogočili, da se docela afirmirajo ti nacionalisti na škodo fašistskih eksponentov. Pomembno je, da se je mnogo fašistov solidariziralo z nacionalisti in da so začeli voditi z njimi skupno kampanjo proti Mussoliniju. Nacionalistom se je te dni posrečilo, da so se dokopali do najvažnejšega položaja v fašistski stranki. Njihov zastopnik Giuriati je postal generalissimus vseh režimskih sil v državi.

»Libertat« pravi nadalje, da bo bržkone vstopilo v vlado tudi nekaj katolikov, ki se zbirajo okrog novega lista »Corriere«. Mussolini s svoje strani z vsemi silami stremi za tem, da prepreči razpad fašistske stranke in da ohrani svoj položaj absolutnega diktatorja. Zaradi tega je, pravi pariški antifašistski list, nanovo ojačil službo fašistskega informacijskega urada v Rimu, zaradi tega se v Mussolinijevi najbližji okolici znova opaža stara nervoznost, zaradi tega bo brez dvoma reorganizirana stara borbeno organizacija, ki naj bi s terorističnimi sredstvi v kali zadušila vsak poskus prevrata. Mussolini sam je dal nekaterim fašistskim pokrajinskim tajnikom konkretna navodila, naj v to borbeno organizacijo sprejmejo vse one elemente, ki so bili nekoč izključeni iz stranke in so v neprimernih momentih hoteli izvajati terorizem, ker je sedaj nastopil čas za uresničenje njihovih stremeljenj. V te organizacije se sprejemajo celo razni tipi, ki so bili izpušeni iz zaporov. Ta organizacija je pripravila tudi že črno listo z imeni vseh onih, ki se bodo morali v času najmanjšega revolucijskega poskusa s silo odstraniti in razorožiti.

»Libertat« zaradi vsega tega apelira na svetovno javnost, naj ne prezre novih Mus-

solinijevih načrtov, ki gredo za tem, da potopijo Italijo znova v krvl.

Mnenje angleškega lista

London, 29. septembra. Vladno glasilo »Daily Herald« piše povodom ostavke glavnega tajnika fašistske stranke Turati, da je ta ostavka nov znak, da osta-

nejo v Rimu ekstremni elementi dalje na konju. Z ozirom na napetost odnošajev med Italijo in Jugoslavijo je treba tudi pomniti, da je Giuriati bivši nacionalist, eden od D' Annunzijevih namestnikov pri reški avanturi. Pričakuje se, da bo sledilo tej spremembi tudi več drugih v smislu zmage vpliva ekstremnih elementov.

Razvoj avstrijske vladne krize

Namesto Vaugoina bo sestavil novo vlado dr. Seipel? — Kmetška zveza vztraja pri svojem stališču nesodelovanja

Dunaj, 29. septembra. d. Bivši zvezni kancelar dr. Seipel, ki je zadnji čas prirejal informativna predavanja o Avstriji po Norvskem in ki je bil brzojavno pozvan na Dunaj, se je davi vrnil na Dunaj. Takoj dopoldne je stopil v stike z designiranim zveznim kancelarjem Vaugoinom in vodilnimi politiki krščanskosocialne stranke. Njegov povratek je v političnih krogih predmet živahnih komentarjev ter je dal povod za vesti, katerih resničnost še ni bilo mogoče prekontrolirati. Govore tudi, da je postal designirani zvezni kancelar Vaugoin utrujen in celo bolan. Zato bo baje vrnil predsedniku republike mandat za sestavo vlade.

Bivši zvezni kancelar dr. Seipel bo nato, tako se širijo govorice, sam prevzel vodstvo vlade ter najprej poskusil vzpostaviti staro vladno koalicijo z landbundovci in Velenecmi. Tudi zastopniki Heimwehra naj bi bili pozvani v njegovo vlado. Zamisljena vlada dr. Seipela bi opustila idejo novih volitev, toda bi poskusila v stari zbornici spraviti pod streho nov volilni red, kakor so ga zamislile meščanske stranke in heimwehrovci. Tudi različni zakonski načrti, ki so sedaj stavljeni z dnevnega reda, naj bi prišli znova pred parlament, osobito novi zakon o zveznih železnih. Še le, če bi se pokazalo, da je stari parlament dela nezmožen, bi dr. Seipel ukrenil razpis novih volitev.

»Hladno kri napram gotovim provokacijam«

Francoski radikalni socialisti proti fašizmu — Važnost francosko-belgijskega prijateljstva za mir

Pariz, 29. septembra. AA. Iz Oranga pri Avignonu poročajo, da je imela tamošnja organizacija radikalno socialistične stranke sestanek. Na njem je govoril predsednik stranke Daladier. Posebno zanimiva so bila njegova izvajanja o zunanji politiki. Daladier je med drugim dejal:

»Znanja vam je preroška beseda, da bo v stoletjih Evropa postala republikanska ali pa da bo kozaška. Zdi se, da se je ta preroška beseda uresničila v sedanjosti. Fašizem beleži pod raznimi imeni dokajne uspehe. Povsod po Evropi se oglašajo kliči mržnje in pozivi k orožju. Ta nacionalistična propaganda ima svojega zaveznika v težki gospodarski krizi. Nacionalizem in protekcionizem sili Evropo h končni propasti, če ne bodo uslišani napor politični, da se bore za gospodarske in politične sporazume med evropskimi državami, kar je v interesu obsega miru. Zato

republikanci ne odklanjajo potrebne pažnje napram nacionalni obrambi, ker vedo, da bi v sedanjosti neoborožen narod postal lačen plen evropskega fašizma. Obenem pa se tudi zavedajo, da ta dolžnost ne sprotno težnji k razorožitvi in da pomeni popolna razorožitve obče pomirjenje evropskih narodov.

Liège, 29. septembra. AA. Na kongresu francosko - belgijskega prijateljstva je francoski minister pravde Racul Peret naglasil važno vlogo francosko - belgijskega prijateljstva v današnji splošni evropski politiki. Rekel je, da sta obe državi napravili velike koncesije državam, s katerimi sta se bojevali. Treba da je ohraniti hladno kri napram gotovim provokacijam. Obe državi da sta jasno izrazili na sedanjem zasedanju Društva narodov voljo do miru.

Položaj pogajanj med Francijo in Italijo

Preoptimistična izjava angleškega zunanjega ministra

London, 29. septembra. I. Zunanji minister Henderson je dal optimistične izjave o pogajanjih med Francijo in Italijo glede pomorske razorožitve. Dejal je, da se je na teh pogajanjih dosegel že pomemben napredek. Vse kaže, da se bodo pogajanja nadaljevala. Treba je poudariti važnost sporazuma, ki ga morata medsebojno skleniti Francija in Italija za pripravo splošne razorožitvene konference.

»Daily Telegraph«, ki prinaša to izjavo, ji dodaja zelo kritičen komentar. List pravi, da izjava ne more nikogar pomiriti in

da je z njo g. Henderson pokazal le lastni pesimizem. Po rezultatih volitev v Nemčiji, pravi dalje list, obračata tako Italija kot Francija svojo glavno pažnjo čim večjim varnostnim ukrepom v okviru svojih lastnih meja.

Razgovor Beneš — Curtius

Zeneva, 29. septembra. n. Danes dopoldne se je nemški zunanji minister Curtius dalje časa razgovarjal z dr. Benešem. Govorila sta o protinemskih demonstracijah v Pragi. Vsebinska razgovora v javnosti še ni znana.

Sporočilo dr. Korošca

Iz zdravstvenih razlogov, ker se mu je v zadnjem času bolezen poslabšala, je podal minister dr. Korošec ostavko. Pismo, s katerim je javil svojo demisijo Nj. Vel. kralju, pa je tako pomembno in tako vsebinsko tehtno, da je že naravnost sporočilo ministra Korošca javnosti, kako mora ta postopati, da bo jugoslovanska misel napredovala na vsej fronti in da bo s tem naša lepa Jugoslavija na višku svoje sile. To sporočilo ministra Korošca pa je tem pomembnejše, ker ga podaja ob svoji ostavki, v čemur je tem večji dokaz, da izvira iz globoke iskrenosti in tako vsestranske prevladnosti, da mora v resnici biti nam vsem kažipot.

Ko odhaja minister Korošec s svojega visokega mesta vsled bolezni, zagotavlja Nj. Vel. kralju, da je vsekdar pripravljen, da se bo vselej odzval njegovemu visokemu povabilu v službo za kralja in domovino. To je prvo sporočilo, ki ga nam daje minister dr. Korošec. Vedno in ob vsaki priliki je vsakdo dolžan, da je pripravljen, če ga pokliče naš najvišji voditelj za dobro kralja in domovine. Zdrav ali bolan, vedno mora biti človek pripravljen služiti domovini. Kajti čisto moramo biti prepojeni z domovinsko ljubeznijo, da ne bo v nas niti najmanjšega polovičarstva. In zato je cel mož popolnoma zvest kralju in zato mu je tudi brezmejno privržen, kakor pravi v svojem lepem pismu dr. Korošec.

Nič manj važen pa ni drugi del opomina ministra Korošca, ko govori o dolžnosti vseh do jugoslovanske misli. Napačno je mnenje, da imajo dolžnost do jugoslovanske misli samo oni, ki so aktivni na odgovornih mestih, temveč vsakdo, kdor je Jugoslovjan, ima trajno dolžnost do naše osnovne nacionalne misli. In sicer kot aktiven delavec, ki je vedno pripravljen, da v slogi s ostalimi rodoljubi in zvest izraženim načelom Nj. Velikanstva in deklaracijam kraljevske vlade dela za jugoslovansko nacionalno in državno misel, da moreta s tem Nj. Velikanstvo in ves kraljevski dom mirno gledati v bodočnost.

Menda še ni bilo tako na kratko in obenem tako precizno povedano, kaj zahteva jugoslovanska akcija konkretno od jugoslovanskega državljanca. V slogi z vsami rodoljubi treba delati in zato je vsako obnavljanje strankarskih tradicij, ki preprečujejo slogu, napačno. Prav tako pa je na nepravilni poti oni, ki preveč misli na svoje osebne interese ali ki misli, da mora vedno njegova obveljati. Vsi ti so dejansko proti složnemu delu, a naj še tako zagotavljajo, da so za složno delo. Resnično složno delo je šele ono, ki naravnost sili v nacionalno disciplino in to je povdarjeno v Koroševem sporočilu.

Čisto zvest pa treba tudi biti načelom januarskega manifesta in deklaracije vlade. Tu ne sme biti nobenega kolebanja, nobenega omahovanja, temveč le brezpogojna zvestoba. Tako popolna mora biti ta, da nas naravnost sili k aktivnemu sodelovanju, da bomo vsi delali in da ne bo nobenih nepotrebnih gledalcev. V kratkih potezah je tako v Koroševem sporočilu na kratko razloženo jugoslovansko geslo s kategoričnim imperativom, da ni zadosti, če kdo izpoveduje jugoslovansko geslo, temveč se mora tudi odločno ravnati po geslu: Z vero v Boga za kralja in očetnino!

Ne čudimo se, da je baš dr. Korošec v svojem pismu tako odlično povdaril jugoslovansko misel in da je na tako učinkovit način opozoril vse na njih dolžnost do jugoslovanske misli. Kajti od nekdaj je bil dr. Korošec eden njenih najzvestejših pristašev, kateremu se ima zahvaliti Jugoslavija za več ko eno uslugo. Ko so bili še močni avstrijski bajoneti, je dr. Korošec s majniško deklaracijo že oznanil prihod jugoslovanske zarje. In ko je prišel jugoslovanski dan, je bil dr. Korošec med prvimi, ki so polagali nove temelje. A tudi v vsej razburkani strankarski dobi je bil dr. Korošec zlasti v enem oziru vzgled, kako treba delati, da mora namreč biti tudi politika čista stvar in da mora tudi politik paziti, da ostane vedno čist in neomadeževan. S tem, da je dr. Korošec vnesel v našo politiko ta moralen princip, je storil zlasti veliko uslugo Jugoslaviji. Ni pa tudi še pozabljeno, kako je s svojim odločnim stališčem skoraj rešil Jugoslavijo, ko so padli oni usodni streli v skupščini.

Kot eden prvih Jugoslovancev se je vedno izkazal dr. Korošec in tako tudi v svojem sporočilu. Želim le eno, da bi se vsi ravnali po tem sporočilu in sreča Jugoslavije bo ustvarjena.

Minister Sernec je včeraj prevzel svoje ministrstvo

Dosedanji minister za gozdove in rudnike je snoči odpotoval na zdravljenje

Beograd, 29. septembra. AA. Danes ob 9. dopoldne je novi minister za gozdove in rudnike inž. Sernec, ki je dospel iz Niške Banje, prevzel svoje dolžnosti v ministrstvu za gozdove in rudnike od svojega prednika g. dr. Antona Korošca. V toku današnjega dneva je minister sprejel referente poedinih oddelkov, ki so mu podali referate o tekočih poslih v ministrstvu.

G. minister Sernec odpotuje za par dni v Ljubljano, da izroči dolžnosti zastopniku dr. Pirkmajerju.

Beograd, 29. septembra. AA. Dosedanji minister za gozdove in rudnike dr. Anton Korošec, ki je predal danes dolžnosti svojemu nasledniku inž. Dušanu Sernecu, odpotuje nocoj na zdravljenje.

Sodelovanje Francije in Nemčije pogoj za obnovitev

Poljedelska kriza ni nerešljiva — Notranji in zunanji mir potrebn za procvit poljedelstva

Pariz, 29. septembra. AA. Na banketu, ki se ga je udeležil predsednik francoske vlade Tardieu v Alençonu, kjer je bila prirejena poljedelska manifestacija, je predsednik francoske vlade dejal, da zahteva procvit poljedelstva predvsem notranji in zunanji mir. Vsa Francija želi miru in dela, oboje pa naj bi veljalo za ves svet in za Evropo še posebej. Danes kakor včeraj je Francija mnenja, da v obrazec nove svetovne in evropske organizacije spadajo varnost, arbitražna in razorožitev, toda danes kakor včeraj je Francija proti temu,

da bi se ti pojmi zlorabljali.

Pariz, 29. septembra. AA. V nemškem listu »Berliner Tageblatt« je izšla izjava francoskega ministra za trgovino Flandina, ki pravi, da se je tekem razgovorov s gospodarskimi zastopniki Nemčije in srednje Evrope prepričal o tem, da je možna rešitev sedanje gospodarske krize. Potrebna je le dobra volja na vseh straneh. Ko bo pridrlo spoznanje, da je sodelovanje med Francijo in Nemčijo pogoj gospodarske ureditve Evrope, bo s tem storjen ogromen korak k miru in napredku.

Britanska imperijalna konferenca

Konferenca se sestane jutri — Delavska vlada se ob tej priliki prvič udeleži take konference

London, 29. septembra. AA. Razen zunanjega ministra Hendersona so zbrani sedaj v Londonu vsi delegati imperijalne konference. Delavska vlada se ob tej priliki prvič udeleži imperijalne konference. Pred štirimi leti, ko se je vršila konferenca, je bil na krmilu konservativni voditelj Baldwin.

Danes prispe v London irska finančna delegacija, jutri pa kanadska. Imperijalno konferenco otvorijo v sredo. Otvoritev se udeleži 6 ministrskih predsednikov iz 8 dežel, ki so oddaljene ena od druge do 15.000 milj. Konferenca bo razpravljala o vprašanjih, ki so skupnega interesa, kakor na primer o medimperijalnih odnosih, o zunanji politiki in o obrambnih in gospodarskih problemih. Delegati zastopajo Anglijo, Irsko, Avstralijo, Kanado, Novozelandsko,

Indijo, Južno Afriko in Novo Fundlandsko. Otvoritveni govor bo imel ministrski predsednik Macdonald, ki bo predsedoval konferenci. Seje bodo privatnega značaja. Poročilo o konferenci bo izdano pozneje. Največ dela bodo opravile komisije in odbori, ki bodo obravnavali posebne probleme konference.

London, 29. septembra. AA. Reuter poroča: Državni tajnik za dominione Thomas je izjavil danes novinarjem, da bo vlada predlagala na imperijalni konferenci ustanovitve imperijalnega vzkljenega sodišča za ureditev domačih ustavnih problemov. Odgovarjajoč na različna vprašanja je Thomas dejal, da nihče ne osporava dominionom pravice popolne ločitve od britskega imperija, vendar pa vsakdo dvomi, ali bi bil ta akt pameten.

Regionalna konferenca Rdečega križa

Konferenca se otvori danes v Beogradu v prisotnosti zastopnikov balkanskih držav

Beograd, 29. septembra. 1. Jutri dopoldne se prične v domu Rdečega križa regionalna mednarodna konferenca Rdečega križa, katere se udeležijo delegati iz vseh balkanskih držav razen iz Turčije, ki na to konferenco ni poslala svojih zastopnikov. V Beograd so že včeraj prispeli delegati iz Grčije in Romunije kot tudi dva delegata iz Pariza. Včeraj so v spremstvu generalnega tajnika našega Rdečega križa dr. Popovića odšli na Oplenac, kjer so se poklonili manom vodje Karadjordja in kralja Petra Velikega Osvoboditelja. Včeraj popoldne so prispeli v Beograd tudi bol-

garski delegati, ki jih vodi g. Danev, bivši bolgarski ministrski predsednik. Danes popoldne pa so dospeli odposlanci iz Albanije.

Danes popoldne so imeli delegati predkonferenco. Svečana otvoritev prve balkanske regionalne konference Rdečega križa se bo vršila jutri ob 10. uri dopoldne. Konferenco bo otvoril predsednik našega Rdečega križa g. dr. Leko. Njegovemu otvoritvenemu govoru bo sledila volitev predsednika konference. Nato bo konferenca začela svoje delo.

Odmevi bruseljskega procesa

Zakaj je De Rosa postal antifašist — Novi napadi fašistovskega tiska na belgijsko justico

Dunaj, 29. septembra. »Arbeiter Zeitung« objavlja pod naslovom »Proces proti fašizmu« obširno poročilo svojega dopisnika o obravnavi, ki se je vršila te dni proti italijanskemu emigrantu De Rosi radi poskušenege atentata na italijanskega prestolonaslednika. Med drugimi podrobnostmi je posebno zanimiva izpoved mladega atentatorja, v kateri je navedel razloge za svoj izstop iz fašistovske stranke, kjer je bil vpisan že kot dvanajsetleten deček.

Ko mu je bilo šestnajst let — je izjavil obtoženec — je začel razumovati, kakšni zločini se godijo v imenu fašizma. Turinski pokolj mu je bil zoper, ker ni šlo pri tem za državljansko vojno, temveč so oborožene tolpe hladnokrvno in vprek morile nedolžne in neoborožene ljudi. Sam na lastne oči je videl, kako so fašisti pretepali uboge kmete in jim metali poper v oči samo zato, ker so izjavili, da bodo glasovali za ljudsko stranko. Potem je prišel umor Matteotija in nasilna smrt Amendole. On sam je bil izpostavljen poniževanju in nasilju, ker je izstopil iz fašistovske stranke. Videl je na lastne oči, kako so orožniki pretepali vojne pohablence samo zato, ker so v protest proti fašizmu vzklikali »Živela Italija«.

Tedaj se je rodil v njem sklep, da mora rešiti Italijo iz rok njenega mučitelja. Postal je socialist in je delal za ilegalne liste. V svobodni deželi bi bil sam proti nasilju, toda v deželi, kjer je odpravljena vsaka svoboda, ima prebivalstvo pravico do nasilne vstaje.

Rim, 29. septembra. Vsi fašistovski listi se naprej napadajo razsodbo belgijskega sodišča, ki je italijanskega dijaka de Rosa za poskušeni atentat na italijanskega prestolonaslednika obsodilo samo na pet let ječe. »Giornale d'Italia« piše, da ta premilo odmerjena kazen za atentatorja de Rosa najbolj dokazuje, s kakšnimi metodami se je vodil ta proces. Vsi tisti, ki so bili moralni zasnovatelji atentata, so bili poklicani pred sodišče in zaslišani kot priče, namesto da bi se tudi njim sodilo. Dovoljeno jim je bilo vse, celo to,

da so opravičevali in branili človeka, ki je izvršil atentat na italijanskega prestolonaslednika na belgijskem ozemlju, in to prav v trenutku, ko je prišel s snubit hčerko belgijskega kralja. Belgijsko sodišče je vodilo proces na nepojmljiv način, ker se njegova koncepcija svobode ne more spraviti v sklad z načeli pravice in najelementarnejše obzirnosti napram človeku, ki pride v Belgijo v goste. Tudi katoliški »Corriere« ljuto napada ves sistem sojenja in naglaša, da je bil atentat eden najzahrbtnjših in najpodeljših političnih zločinov. Zločinec je hotel zaviti v črno italijansko in belgijsko dinastijo, ki sta na bojiščih utrdili medsebojno prijateljstvo in simpatije.

Oddelki za slaboumne otroke na osnovnih šolah

Beograd, 29. septembra. AA. Na podlagi odloka ministra prosvete bodo otvorjeni na osnovnih šolah v Zagrebu, Novem Sadu, Subotici, Velikem Bečkereku, Veliki Kikindi in Beogradu novi oddelki za slaboumno dečo. Oddelki bodo otvorjeni še letos. Upravitelji osnovnih šol morajo prijaviti šolskemu nadzorniku vso dečo, ki eno ali dve leti brez uspeha obiskuje prvi razred osnovne šole. Obenem morajo prijaviti vso dečo, ki je že pri vpisu v prvi razred slaboumna. V prijavi je treba poleg imena in priimka navesti, koliko otrok je že hodilo v šolo in v katerih predmetih so najslabši. To dečo je treba takoj izročiti novemu oddelku za slaboumne otroke in je osnovne šole ne smejo sprejeti nazaj. O tem, ali je deča slaboumna, odloča komisija v prisotnosti roditeljev. Ti oddelki se otvorijo, ako je najmanj 10 učencev. V posameznem oddelku sme biti največ do 15 učencev. Ti oddelki za slaboumno dečo se bodo imenovali pomožni oddelki. Učitelji ne smejo dati povoda, da bi deča čutila, da je v oddelkih za slaboumne.

Povratek ministra Frangeša v Beograd

Beograd, 29. septembra. AA. Minister brez listnice dr. Oton Frangeš se je vrnil v Beograd s odmora, ki ga je prebil v inozemstvu.

Okrožnica prosvetnega ministra o dijaških ekskurzijah

Beograd, 29. septembra. AA. Minister prosvete Boža Maksimović je poslal kraljevskim banaskim upravam, prosvetnim oddelkom in ravnateljem gimnazij in učiteljske okrožnice tele vsebine:

»Događa se, da so vodje dijaških ekskurzij v inozemstvo pred odhodom posvali pismeno ali brzojavno naše inozemske predstavnike, naj poskrbe dijakom stanovanje, prehrano, razne olajšave itd. Kasneje niso priznavali svojih naročil, bodisi ker sploh niso prišli, ali ker so se zakasnili, bodisi, da niso mogli sprejeti pogojev. Zato so mnogi naši predstavniki našli v neugoden položaj in trpeli gmotno škodo. Da se to ne bi več ponovilo, naj šolska oblastva pred vsako tako ekskurzijo v inozemstvu opozore voditelje ekskurzij na to, da ne obremenjujejo naših predstavnikov v inozemstvu in da izpolnijo obveze, ki jih prevzamejo s posredovanjem naših predstavnikov.«

Jugoslovansko odlikovanje Poljakov

Beograd, 29. septembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog ministra financ odlikovani brez plačila takse:

z redom sv. Save II. stopnje: Antonije Krasilski, direktor oddelka v poljskem ministrstvu financ, dr. Alojz Kreis, direktor poljskega tobačnega monopola, Kuzma Bel-Ostrowski, direktor poljskega tobačnega monopola v pokouju;

z redom sv. Save III. stopnje: Kuzma Andaković, načelnik direkcije poljskega tobačnega monopola, Aleksander Levicki, načelnik direkcije poljskega tobačnega monopola, Jusuf Dudkovič, generalni inspektor direkcije poljskega tobačnega monopola;

z redom sv. Save IV. stopnje: Tasil Bogula, ministrski svetnik pri direkciji poljskega tobačnega monopola, Tadeusz Gajzetski, direktor tobačne tovarne v Krakovu in Josip Dosel, inspektor poljskega tobačnega monopola.

Novi gen. direktor državnih monopolov

Beograd, 29. septembra. AA. Z ukazom Njeg. Vel. kralja je postavljen na predlog ministra financ v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta za generalnega direktorja v upravi državnih monopolov v I-1 Marko Marković, upravnik v I-2.

Premestitve

Beograd, 29. septembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog ministra za prosveto in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta premestili na potrebi službe na moško učiteljsko v Ljubljani v I-4 Frane Forjan, prof. I. gimnazije v Ljubljani.

Nenaden povratek grofa Bethlena

Budimpešta, 29. septembra. n. V političnih krogih je izzval veliko senzacijo nenaden povratek grofa Bethlena, ki bi bil moral še nekaj dni ostati v Ženevi, potem pa posetiti nekatere evropske prestolnice.

Kardinal Pacelli v Innsbrucku

Innsbruck, 29. septembra. d. Kakor je izvedel »Der Tiroler Anzeiger« sta v petek dospela v Innsbruck v najstrožjem inkognitu kardinal državni tajnik Pacelli in vodja nemškega centra prelat Kaas.

Smrt angleškega pisatelja

London, 29. septembra. Reuter poroča: Znan romanopisec William Pett Ridge je danes umrl.

Smrt bavarskega princa Leopolda

Berlin, 29. septembra. AA. Bavarski princ Leopold je umrl.

Obletnica premirja na vzhodni fronti

Marseille, 29. septembra. AA. Tukajšnje udruženje bojevnikov vzhodne fronte je včeraj proslavilo obletnico premirja na vzhodni fronti. Bivši minister za pokojnine Marin, ki se je takisto boril na tej fronti, je predsedoval manifestaciji. Med prisotnimi so bili zastopniki civilnih in vojaških oblastev ter jugoslovanski konzul Gušević.

Nov italijanski podmornik

Taranto, 29. septembra. AA. Tu je bil spuščen v morje nov podmornik »Luigi Settembrioni«. Podmornik je dolg 69 m, ima 1150 ton, razvija hitrost 19 milj ter je opremljen s 102 cm topom in z 8 cevmi za torpediranje.

Italijansko letalo padlo v morje

Rim, 29. septembra. n. V morje je padel neki italijanski vojni avion, ko se je hotel spustiti na vojno ladjo »Duilio«.

Manjša strogost proti alkoholu v Ameriki

Pariz, 29. septembra. AA. Po poročilu iz Washingtona je ameriški komisar, ki mu je poverjena skrb, da se prepreči prodaja in pridelovanje alkoholnih pijač, prenehal preganjati osebe, ki izdelujejo vino ali pivo, vendar pod pogojem, da se ta pridelek ne izroča normalni prodaji. Ta sklep tolmačijo kot pomembno koncesijo pristašem mokrega režima.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 29. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Milejšje, toča, megleno vreme. Menjajoče nagnenje k dežju.

Otvoritev gremijalne šole

Ljubljana, 29. septembra.

Gremijalna trgovska šola, namenjena za strokovno izobrazbo našega trgovskega narajanja, je danes na priprosti in tih način, brez vsakega večjega pompa praznovala svojevrsten praznik. Otvorjena je bila lastna moderna šola v Trgovskem domu ob Simon Gregorčičevi ulici. Svečani otvoritvi so prisostvovali zastopniki banske in mestne uprave, polnoštevilno člani odbora ljubljanskega in okoličanskega gremija, zastopniki raznih trgovskih korporacij in organizacij, vodstvo šole z učenci in učenkami. V veliki, a še ne popolnoma dodelani dvorani Trgovskega doma se je danes ob 14. izvršila svečana otvoritev gremijalne šole, ki ima 8 letnike, za dečke in deklice posebe s 6 vzporednicami. Šola letos šteje 106 vajencev in 136 vajenk. Zlasti prva dva letnika sta močna. V 1. letnik se je letos vpisalo 40 vajencev in 49 vajenk.

Zanimiva zgodovina šole

Gremijalna šola ima za seboj prav zanimivo nacionalnohistorično preteklost. Že pred sto leti so začeli takratni ljubljanski trgovci zbirati poseben fond za ustanovitev trgovskodoljevalne šole za vajence. Fond je upravljal Trgovska zbornica. Dolgo let je bil v ljubljanskem trgovskem gremiju izključno nemški uradni jezik. Vsi sejni zapisniki so se pisali v nemščini in tudi debate so se vodile v nemščini. Enkrat je neki član gremija, ko so drugi zahtevali, da se govori slovenski, izustil: »Amtssprache ist bei uns nur deutsch, das versteht ein jeder.«

Trgovska zbornica je 16. maja 1881. izročila na svečan način gremiju fond za šolo v znesku 12.724,42 forintov. Šola je bila nastanjena v Mahrovi trgovski šoli ter je gremij vodstvo šole poveril g. Mahru proti primerni letni nagradi.

Vodila se je dolgo časa borba, da se uvede pri gremiju slovenščina kot uradni jezik. Na obnem zboru 18. julija 1905. so naposled slovenski trgovci vrgli star nemškotarski odbor in izvolili same Slovence v gremij. Takrat je bil izvoljen pokojni Ivan Knez za načelnika gremija z veliko večino glasov. Dobil je 45 glasov, dočim njegov nasprotnik Leopold Burger le 12. Glede uradnega poslovanja je pa ostalo še nekaj let pri starem.

Dolga leta je bil v gremijalni šoli učni jezik nemški. Slovenščini so dovolili le nekaj ur. Slovenščino je podučeval pok. učitelj Jakob Dimnik. V gremijalno šolo so sprva pohajali le dečki. Že 8. novembra 1908. pa je gremij sklenil, da se naj v šolo sprejemajo tudi deklice, ker so ravnopravne z dečki in potrebujejo praviško trgovsko izobrazbo. Vnet za govornik tega sklepa je bil pokojni trgovec I. Bahovec, ki se je tudi leta 1908. odločno zavzemal za to, da bodi v gremijalni šoli slovenski produkt. Faktično se je vajenkam priznala ravnopravnost v šoli po vojni. Na zahtevo g. Bahovca je tudi gremij takrat 1908. sklenil, da bodi uradni jezik izključno slovenski. Ta sklep je bil posledica septemberskih dogodkov v Ljubljani. Vodila pa se je tudi odločna borba za slovensko gremijalno šolo. Veliko zaslug za to šolo so si priborili bivši župan minister g. Ivan Hribar, sedanji generalni tajnik dr. Fran Windischerja in trgovec I. Bahovec. Dne 9. maja 1909. na obnem zboru gremija, ki je bil prav živahen in mestoma buren, je bilo po temperamentnem govoru tajnika Trgovske zbornice in predsednika »Merkurja« dr. Windischerja sklenjeno, da se ustanovi slovenska gremijalna šola, da se šola odpove g. Mahru, ker so njegovi učitelji vajence psovali z raznimi nacionalni čut vajencev žalečimi psovki. In 9. oktobra 1909. je bila na mestni dečki osnovni šoli otvorjena slovenska gremijalna šola. Šolske prostore je dal župan g. Ivan Hribar brezplačno na razpolago.

Otvoritvena slovesnost

Predsednik društva »Trgovski dom« g. Ivan Jelačin st. je otvoril svečanost s kratkim nagovorom, v katerem je med drugim povdarjal:

Otvorjamo danes delno stavbo doma, ki je namenjen našemu trgovskemu naraščanju kot vzgojevalni zavod na polju strokovne izobrazbe. Z združenimi močmi in stanovsko zavednostjo ter zaupajo v bodočnost in napredek je ljubljansko trgovstvo z velikimi denarnimi žrtvami pripomoglo, da je danes gremijalna šola dograjena, te želimo, da bi naš naraščaj v novi šoli napredoval do najvišje meje strokovne izobrazbe.

Naj bo današnji dan zapisan v zgodovini ljubljanskega trgovstva z zlatimi črkami v trajen spomin složnega dela in truda.

Predsednik društva »Trgovski dom« g. Ivan Jelačin st. je nato izročil poslopje gremijalne šole in šolo v varstvo načelniku gremija ljubljanskih trgovcev g. Vinku Gregorcju s prošnjo, da šolo upravlja v duhu napredka, medsebojne ljubezni in stanovske zavednosti.

Govor načelnika gremija

G. Vinko Gregorc, načelnik gremija, se je zahvalil g. Jelačinu ter v imenu gremija pozdravil vse navzoče, ki so počastili današnjo skromno, a pristrčno otvoritev gremijalne šole. Pozdravil je zlasti: zastopnika banske uprave, načelnika oddelka ministrstva trgovine in industrije dr. Rudolfa Marna, inšpektorja strokovnega šolstva Dravske banovine dr. Prešla, zastopnika mestne občine mag. direktorja dr. M. Zarnika, predsednika društva »Trgovski dom« industrijalca g. Ivana Jelačina st., pred-

sednika trgovskega društva »Merkur« in generalnega tajnika Zbornice TOI dr. Frana Windischerja, predsednika Zveze trgovskih gremijev za Dravsko banovino in načelnika šolskega odbora gremijalne trgovske šole g. I. I. Kavčiča, načelnika in podnačelnika gremija trgovcev za ljubljansko okolico g. Sporna in g. Jeločnika, zastopnika obrtništvu g. I. Rebecka in Milka Krapeža, starega borce obrtništvu g. E. Franchetti-ja, zastopnika pomožniškega zbora g. Kovata in Melicarja in graditelja šole, mestnega stavbenika g. Miroslava Zupana, končno ves učiteljski zbor gremijalne trgovske šole na čelu mu ravnatelja g. Rado Gruma. G. načelnik je nato v izbranih in lepih besedah očrtal pomen današnje skromne svečanosti.

Povdarjal je med drugim:

Današnja otvoritev gremijalne trgovske šole bo zapisana v analih gremija o njega delovanju na polju izobrazbe in napredku našega strokovnega šolstva v trajen spomin vsem sedanjim in bodočim pokoljenjem trgovskega stanu. Izpričuje naj samozvest, stanovsko zavestnost in krepolj voljo ljubljanskega trgovstva za povzdigo in napredek trgovskega podmladka.

Opisal je nato v glavnih obrisih nacionalno borbo našega trgovstva za osamosvojitve tudi na polju strokovnega trgovskega šolstva.

Dolgo let je bila šola nemška in v nemških rokah. Največjo zaslug v borbi za osamosvojitve gremijalne šole — je g. načelnik omenjal — v letih nacionalnih borb ima gotovo v prvi vrsti generalni tajnik Zbornice TOI dr. Windischer, ki je leta 1909., pozvan na odločilno sejo gremija, izjavil po dolgotrajnih debatah, da naj gremij šolo brezpogojno osamosvoji in je tudi obdržal v slovenskih rokah ter naraščaj vzgaja v nacionalnem duhu, ker to odgovarja tradiciji slovenskega trgovstva. Med ostalimi, ki imajo v tej borbi zasluge, mi je omeniti pokojnega ravnatelja gremijalne šole g. Jakoba Dimnika, bivšega ljubljanskega župana in ministra g. Ivana Hribarja in pokojnega g. Bahovca, ki se je odločno zavzemal za trgovski naraščaj.

Vsled odcepitve gremijalne šole od takratne Mahrove šole ni več takratna deželna vlada podpirala gremijalne šole. Vsiljevala je za nadzornika gremijalne šole Nemca, kateri zahtevi so se ljubljanski trgovci odločno uprli. Tako je bil po dolgotrajnih pogajanjih imenovan za nadzornika gremijalne šole ravnatelj srednje tehnične šole pokojni g. Šubic, oče ustvaritelja palače »Trgovskega doma« in naše šole. Usoda je hotela, da je tudi to delo združeno v delovanju obeh in obeh.

G. načelnik je izrekel nato posebno zahvalo mestni občini ljubljanski, ki je skozi 25 let nudila gremijalnemu šolstvu gostoljubje in vsestransko podporo.

Šola je nato izročil v nadaljno upravljanje predsedniku šolskega odseka g. I. I. Kavčiču.

Nagovor predsednika šolskega odseka na mladino

Predsednik Zveze trgovskih gremijev in predsednik šolskega odseka g. I. I. Kavčič je nato imel prav lep govor, v katerem je na kratko očrtal postanek gremijalne šole, kakor tudi njen razvoj od l. 1909. dalje, ko je šola postala slovenska. Prva leta po vojni je bil velik dotok vajencev in jih je bilo treba prebirati. Na navzoče vajence in vajenke je imel g. Kavčič lep nagovor, v katerem jih je pozival, da se naj marljivo uče in izpopolnjujejo v strokovni izobrazbi, kajti nova šola jim bo nudila vse, kar potrebujejo za praktično življenje. Zahvalil se je tudi gremijalnemu učiteljsstvu za njega dosedanje požrtvovalno delo ter prosil učiteljsstvo, da vzgaja naraščaj v dobre trgovce, da jih vzgaja tudi v dobre jugoslovanske državljane, ki bodo znali braniti svojo domovino. Koncem svojega govora je vzkliknil, da bodi tudi trgovski mladini da geslo napis na zastavah naših polkov: »Z vero v Boga za kralja in domovino!« Vzkliknil je

nato: »Živel naš kralj Aleksander!« Ta vzklik je mladina burno ponovila in vzklikala našemu kralju.

Ravnatelj gremijalne šole g. Rado Grum se je nato zahvalil v imenu učiteljsstva in mladine vsem faktorjem, ki so pripomogli, da se je zgradila tako lepa šola. Izrekel pa je tudi zahvalo in priznanje agilnemu tajniku gremija g. Lojzetu Smucu.

Mladina je nato zapela državno himno »Bože pravde«.

Načelnik trgovskega oddelka pri banski upravi dr. Rudolf Marn je nato v imenu banske uprave čestitil trgovstvu k zgrajitvi lepega šolskega poslopja ter želel, da bi bil trgovski naraščaj marljiv, priden in vester. Zaklical je naraščaju: »Mladina, le vedno naprej! Zdravo!«

Načelnik gremija g. Gregorc je nato zaključil svečanost ter prav tako izrekel priznanje tajniku g. Smucu za njega požrtvovalnost.

Zborovanje invalidov

Ljubljana, 29. septembra.

Včeraj dopoldne so se sestali pri Rozmanu na Sv. Petra cesti ljubljanski vojni invalidi in se pogovorili pred vsem o predlogih za revizijo invalidskega zakona. Sestanek je otvoril predsednik g. Šatler. Sporočil je, da se pripravila revizija invalidskega zakona, katero podpira sam kralj. Navzoči so to vest sprejeli z navdušenjem na znanje. Pred prehodom na dnevni red so se spomnili tudi narodnih mučnikov ter počastili njih spomin z enominutnim molkom ter z vzklikom: »Slava jim!« Nato so poslali udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju ter pozdravno brzojavko ministrskemu predsedniku generalu Živkoviću.

Invalid gosp. Preša je nato izjavil, da treba spremeniti sedanje določbe zakona glede invalidov, ki trpe na kakršnikoli boleznih in posledicah vojne. Tem je bila namreč podpora uknjena. Vse pravice ne smejo izgubiti tudi invalidi, ki so bili pred vojno kaznovani.

Invalid Lozar je predlagal, naj se ukrene, da bodo dobivali temeljno pokojnino vsi vojni invalidi ne glede na premoženje. G. Trebušak je poudarjal, da bi bilo potrebno brezplačno zdravljenje tudi za družine invalidov. G. Hrovat je pa iznesel, naj se zahteva razteg podlage za siromašnost najmanj na 500 Din davka. Treba je tudi ponovno oceniti vse reducirance. Gospod Slabina je kritiziral dejstvo, da invalidi pod 60% nimajo pravice do novega pregleda in brezplačnega zdravljenja za vse bolezni. Gospod Kolar je predlagal, naj se sedanja pokojnina zviša, nakar je debatiralo še nekaj invalidov, ki so razmotrivali o svojem stanju. Poslali bodo delegata na zborovanje invalidov vse Dravske banovine, ki bo 5. oktobra v Ljubljani. Glede pred kratkim objavljenega pojasnila o spremembah sedanjih določb za vojne žrtve naj odbor Udruženja stavi predloge, da bo invalidsko vprašanje res temeljito revidirano po pravičnih in utemeljenih težnjah invalidov.

Naš skavtizem v polnem razmahu

Ljubljana, 29. septembra.

V nedeljo dopoldne je bila v Unionski skupščini naših skavtov. Ob udeležbi zastopnikov vseh stegov v Dravski banovini ter raznih oddelčnih zastopnikov, društev, korporacij s prijatelji skavtizma. Skupščino je otvoril starejšina Sivi volk (g. Pavel Kunaver). Na njegov predlog so skavti odposlali vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju ter pozdrav ministrskemu predsedniku, ministru prosvete in vrhovnemu šefu skavtov Jugoslavije g. Popoviću. Sivi volk je pozdravil vse številne zastopnike in delegate ter se spomnil tudi nesrečnežev za mejami z dveminutnim molkom ter pred kratkim umrlega vrlega Vitoja Pavlovića-Tarzana. Izrekel je zahvalo vsem, ki so pripomogli, da se slovenski skavtizem tako lepo razvija.

Sledila so poročila funkcionarjev. Črni Mrav

(g. Zor Miroslav) je poročal tudi o zelo lepo uspehi skavtski razstavi, ki je organiziral Nemirni plamen (g. Mitja Švigelj). V preteklem letu so imeli skavti 18 lepo organiziranih taborov. Dravska župa je odnesla I. mesto v sazevu, ljubljanski skavti so uspešno vodili razne tečaje v drugih banovinah.

Načelnica Ljuba Kozinova je poročala o uvodnem delovanju organizacije Planink. Celjski stegovodja je omenil, da je razvoj skavtizma v Celju težaven. V šoli je uspeh skavtov-srednješolcev zelo dober. Statistika kaže, da so skavti dobri študenti. Iz poročila blagajnika Mogočnega Hrasta (g. Metoda Brezgarja) je posneti, da so naši skavti zelo podjetni in varčni.

Po poročilih je bil soglasno izvoljen za starejšino zopet Sivi volk. Izvoljeni so bili tudi vsi drugi funkcionarji. Načelnica Planink je Ljuba Kozinova — Rdeča mravlja.

Drugi župni tabor skavtov se bo vršil v Celju in bo ob enem proslava 10letnice celjske skavtske organizacije. Z veseljem je pozdravljati razmah slovenskega skavtizma, s katerim raste tudi slovenska skavtska literatura. Tudi mi jim želimo še večjega razmaha v bodočnosti.

Nevaren požar v Slovenj-gradu

Vrli slovenjgraški gasilci so požar omejili in preprečili katastrofo.

Slovenjgradec, 27. septembra.

Nocoj ob 6:25 uri je turobni gasilski signal zaklical na pomoč in vse mesto je bilo na nogah. »Kje je gor? Ali imajo vaje?« tako smo se vsi po mestu spraševali, kajti nikjer ni bilo opaziti ognja.

Sirena tovarne meril g. Mikoliča je žalostno odmevala v mrak. V nekaj minutah sta bili motorni brigadni z avtom slovenjgraškega gasilnega društva pod vodstvom poveljnika g. Hmeline na mestu požara. V tovarni meril se je užgala shramba z žaganjem.

Ker teče pred tovarno »Mislinski prekop«, je bila voda blizu in motorne brigadne so z močnimi curki omejile nadaljno razširjevanje ognja. Velika sreča je bila, da ni nastal požar ponoči in da ni bilo vetra, kajti v bližini stoji glavni objekt tovarne, ki je iz lesa in v katerem so stroji. Ker je bila shramba z žaganje tik visokega betonskega zida in krita z »Eternitom«, se požar tudi zato ni širil. Tovarnar g. Mikolič je z delavci takoj gasil z »Minimaxom« in ročno brigadno, ki si jo je nabavil letos pomladi.

Shrambo za žaganje (prah), kamor ga dovajajo široke cevi na pogon iz glavnega objekta, si je postavil g. Mikolič letos. Škoda razmeroma ni velika. Poškodovana je samo streha in stene, kar bodo z malimi stroški popravili.

Pohvaliti moramo tudi gasilno društvo iz sosednjega Starega trga, ki je v 25 minutah prihitelo s svojo motorno brigadno, a ni stopila v akcijo, ker je bila nevarnost že pri kraju. Po gašenju so postavili stražo radi mogoče nevarnosti, če bi se žaganje zopet vnelo. Požar je povzročila gotovo iskra, ki je upalila lahko gorljivo žaganje.

Strelna je udarila v hlev

Ogenj je uničil mrvo in 3 poljedelske stroje ter ožgal 6letnega otroka

Javor nad Škofjo Loko, 27. sept.

Zadnji petek je udarila strelna v hlev posestnika Karla Ažbete v Javoru nad Škofjo Loko in ga popolnoma vpepelila. Strelna je najprej treščila v hrast, se od njega odbila in treščila v poslopje, katerega podstrešje je bilo napolnjeno s krmo. Hlev je bil v hipu ves v plamenih. Ogenj je uničil vso mrvo in tri poljedelske stroje. K sreči so pravočasno rešili 14 glav živine.

Strelna je ožgala tudi 6letnega otroka, ne da bi mu povzročila težjih opeklin. Vaščani so bili zelo požrtvovalni. Gasili so vso noč in preprečili, da ni veter razpil ognja na vso vas. Posebej je treba omeniti g. župnika Klopčiča, ki je prvi opazil ogenj, poslal kuharico v zvonik, da bi je plat zvona, sam pa zbiral ljudi in reševal, kar se je zdelo dalo.

dne zvečer bo prva predstava za abonma. Abonent se sprejemajo ob uradnih urah v gledališkem knjigovodstvu in dramskem gledališču.

Narodno gledališče v Mariboru

Sreda, 1. oktobra ob 20. uri: »Sen kresne noči«.

Premijera. Otvoritvena predstava.

Četrtek, 2. oktobra ob 20. uri: »Gospa ministrovka« ab. A. Premijera.

Petek, 3. oktobra. Zaprt.

Sobota, 4. oktobra ob 20. uri: »Aleksandra«.

Premijera.

Otvoritev sezone v mariborskem gledališču. Kot

otvoritvena predstava se bo vpriporila v sredo 1. oktobra Shakespearjeva komedija »Sen kresne noči«. Režiser g. J. Kovič je popolnoma nanovo insceniral in bo pravilčno obilježje te komedije kar najkrepkejšo podčrtano. Popolnoma nove kulise je naslikal domačin g. Ussar. Sodeluje ves ansambel, nadalje zbor in statisti, ples je nastudiral balerina gđc. Erna Kovarčeva, ki bo tudi nastopila v solotoki. Nadalje bo sodeloval orkester, ki bo oskrbel Mendelssohnovo klasično godbo, ki jo je napisal nalašč za to komedijo. Dirigent je g. Herzog. Vsekar obeta biti »Sen kresne noči« dostojna otvoritev nove sezone. Zaradi velikih stroškov (nove kulise, kostumi, zlasti pa orkester) veljajo povišane dramske cene.

»Gospa ministrovka« na mariborskem odru. V četrtek 2. oktobra se bo vršila premijera Nušičeve sijajne šaloigre »Gospa ministrovka«, ki je postala v Beogradu in Zagrebu prvi pravcati »lagers«.

Kultura

Aleksander Borodin

(K sobotni premijeri njegove opere »Knez Igor«).

Oh času, ko je Peter Čajkovski s svojo lirčno — romantično glasbo zavojeval že precejšen kos Evrope, se je združilo v Rusiji petero mlajših kompozitov v smer, ki je pridigala nekako: proč od zapada. To so bili Cesar Kuj, Balakirev, Borodin, Musorgski in Rimski-Korsakov. Po prerani smrti Musorgskega in Borodina se je pridružil preostalim trem še Glazunov. Predvsem so gojili v glasbi nacionalizem. V svojih delih so demonstriali proti zlorabi wagnerskega »Leitmotiva«, nadalje so iz opere izirali vse, kar diši po simfoniki, t. j. po prevladovanju instrumentalnih partij nad vokalnimi. Ustvarili so ogromno dragocenih del, gledaliških in koncertnih. Polagali so tudi temelje novega baleta, ki je potem s Stravinskim stopil na isto umetniško stopnjo kakor je bila opera že prej. Zanimivo je, da so se vsi bavili pretežno s komorno in simfonično glasbo. Borodin (1834—1887) je bil po poklicu zdravnik. Najmarkantejša njegova dela so: dva kvarteta, dve simfoniji (in nedovršena tretja), za orkester simfonična slika »V stepah centralne Azije«, klavirske skladbe, pesmi in edina opera »Knez Igor«, ki pa je Borodin tudi ni sam končal. Dovršila sta jo Rimski-Korsakov in Glazunov. »Knez Igor« imponira po svoji globini, po širokih zamislekih in sijajni instrumentaciji. Zbori (zlasti ženski) in baletne vloške (polovski plesi) so pa vilek umetniško prirojenega folklorja. — Vsebinsko opere objavimo tik pred premijero. Slobino Ostere.

Otvoritvena predstava v naši drami: »Sen kresne noči«. Naše gledališko občinstvo bo zanimal predvsem novo angažirani karakterni komik g. Gradiš, ki se je po večletni odsotnosti vrnil v ansambel Narodnega gledališča. Njegov prvi nastop bo nedvomno vzbudil pri publiku vse polno smeha in odobravanja ter utrdil stari sloves Gradiša. Pri predstavi sodeluje ves dramski ansambel, med drugimi ga. Marija Vera, ga. Šaričeva, ga. Mira Danilova, gđc. Vida Juvanova, gđc. Gabrijelečeva, gđc. Boltarjeva ter gg. Levar, Lipah, Zeleznik, Jan, Plut, Kralj, Sancin, Smerkolj. Znamenito glasbo Mendelssohnovo izvaja orkester dravske divizije pod osebnim vodstvom višjega kapelnika dr. Čerina. Nastopi tudi ves balet Narodnega gledališča. Režijo vodi priznani Shakespeariski režiser prof. O. Šest. Insenciacijo te bajne komedije je izvršil gospod Uljaničev, ki bo to pot s svojo umetnostjo prvokrat stopil pred ljubljansko občinstvo. — Premijera bo 1. oktobra ob 8. uri zvečer. Vstopnice se dobe pri dnevi blagajni v operi in pred predstavo v drami. Predstava bo izven abonmaja.

Slovenska premijera v naši drami. V četrtek 2. oktobra bo v naši drami krstna predstava Snuderlove drame »Pravljica o rajski ptici«. Drama je vzbudila v naših literarnih krogih veliko zanimanja in priznanja. Režijo vodi g. Skrbinec, igrajo: gospe Šaričeva in Gabrijelečeva ter gg. Kralj in Jerman. Predstava bo izven abonmaja.

Poziv abonentom. Opozarjamo vse cenjeno občinstvo, ki se še ni aboniralo, na velike ugodnosti gledališkega abonmana. Sprejemanje abonentov je podaljšano do 6. oktobra. Tega

Dnevne vesti

— **Predavanje lorda Dickinsona v Zagrebu.** Danes popoldne bo lord Dickinson predaval v dvorani zagrebske zbornice TOI o potrebi dela za svetovni mir. Predavanje je priredilo zagrebsko društvo za pospeševanje ciljev Društva narodov.

— **K delovnemu občestvu,** ki se vrši za učitelje kmetsko-nadaljevalnih šol dne 3. in 4. oktobra 1930., za učitelje gospodinsko-nadaljevalnih šol pa 6. in 7. oktobra 1930. v Ljubljani, imajo po informacijah, ki smo jih prejeli od kr. banske uprave, dostop vse redne učne moči teh šol, ako dobijo dopust od sreskega šolskega nadzornika. Ugodnosti, ki so določene v okrožnici banske uprave z dne 19. septembra 1930., III. No. 15176, pa imajo samo oni voditelji in voditeljice, ki so v šolskem letu 1929-30. vodili navedene šole.

— **Staročinska zveza »Jadranc«** ima svoj redni mesečni sestanek v sredo, 1. oktobra ob 20. uri v posebni sobi restavracije »Slon«. Na sestanku bo govoril m. dr. g. ing. Václav Paleček, predsednik Zunanjega odbora Zveze češkoslovaških akademikov. Odbor Staročinske zveze vabi kar najprisrčneje vse bivše člane vseh naprednih akademskih društev, da pridejo na ta sestanek.

— **Slovensko planinsko društvo** naznanja, da je s 1. oktobrom t. l. Aljažev dom v Vratih zaprt.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** prosi svoje podružnice, da članarino za tekoče leto čim prej dopošljejo družbi. Priporoča se razpeševanje razglednic, ki jih je družba ravnokar založila, ter za prireditve kake veselice, igre ali zbirke v korist družbe.

— **Esperanto.** Tečaj za začetnike se odpre v petek 3. oktobra t. l. ob 20. uri v št. Jakobski šoli II. nadstr. Poučevalo se bo po »Čec« metodi, tečaj bo trajal samo 3 mesece. Učnina za ves tečaj Din 45.—, za dijake Din 30.— se plača ob pristopu.

— **Volna, lomaž, nogavice in pletenine** v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12.

— **Težko pričakovanje.** Železniški vpokojenci in provizionisti državne in južne železnice, vpokojeni po starem zakonu, nestrpnost pričakujejo izida novega zakona za pokojnino. Trdno upajo, da jih bo nov zakon rešil bede, v kateri se nahajajo. Tudi železniški vpokojenci in provizionisti, ki zaradi nezgod niso mogli doslužiti polnih službenih let in s tem doseči polne pokojnine, pričakujejo, da jim novi zakon prinese pravično rešitev. Železniški invalidi še s kronsko rento v svoji veliki bedi imajo trdne nade, da se z novim zakonom uredijo njihove rente časa in življenjskim potrebščinam primerno. Železniški miloščinariji bivše južne železnice z družbeno provizijo, katerim ista po rimskem paktu pripada in prejemajo draginske doklade Din 2 dnevno v svoji visoki starosti in bedi, upapolno gledajo na novi zakon in pričakujejo rešitve. Miloščinariji državne železnice s 30 in več leti službe brez vsake pokojnine pričakujejo, da ne bodo pri novem zakonu pozabljeni.

— **Vsi v sindikalno strokovno organizacijo.** Obvestilo vsem članom in prijateljem. Od ministrstva notranjih del, oddelke za državno zaščito, smo prejeli z razpisom z dne 7. avgusta t. l. odobrena nova pravila dosedanjega Strok. skupine priv. in trg. nameštencev, ki se z omejenjo spremembo preobnavlja v Strokovno zvezo privatnih in trg. nameštencev Jugoslavije. Organizacija ima po novih pravilih delokrog po vsej Jugoslaviji in ima pravico povsod ustanovljati podružnice, kjer se zbere vsaj 10 članov. S tem je dobilo kršćansko nameštinstvo svojo svobodno sindikalno strokovno organizacijo, ki jo danes najbolj pogrešajo italijanski tovariši, in njegov interes je, da se je oklene v borbi za pravico, eksistenco in kruh. Le organizacija more dati nameštenskim problemom oni poudarek, ki ga zaslužijo, obenem jih pa hoče le ona rešiti. Zato smo poklicani k sodelovanju vsi: stari, mladi in novi borci in delavci. Naj nikdo ne misli, da ni poklican, da je odveč, da ni potreben! Strokovna organizacija je naša najširša nameštenska zadeva. Za vse informacije se javite pri naslovu organizacije, v prostorih JSZ, Delavska zbornica, 1. nadstr., Ljubljana. — Za odbor: Valant Milan, t. č. predsednik.

— **Glas iz občinstva.** Dne 28. t. m. smo imeli zares imenitno vožnjo z avtobusom na progi Borovnica-Ljubljana. Kaj je bilo temu vzrok? Samo šoferjeva malomarnost. Ravno pri Podpeči mu je zmanjkalo bencina. Zares, to se ne bi smelo zgoditi na redni progi, kakor je Borovnica-Ljubljana. Zamude smo imeli skoro 2 uri, preden je šofer dobil za silo nekaj bencina. Priporočali bi takim šoferjem, da ne vozijo, če nimajo bencina. Tu ne velja noben izgovor.

— **Tragedija neznanega dekleta.** V neki hiši v Černomeru je v nedeljo izvršilo samomor neko okoli 25letno dekle, za katerega se ni moglo ugotoviti, kdo je in kako se piše. Odpeljali so jo nezvestno v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Izpila je večjo količino ocetne kisline.

— **Blagoslovitev židovskega spomenika** padlim vojakom. Na židovskem delu centralnega pokopališča v Zagrebu so v nedeljo blagoslovili spomenik padlim vojakom židovske veroizpovedi. Blagoslovitev je potekala svečano ob prisotnosti sorodnikov padlih vojakov in oficirjev in številnih zastopnikov vojaške in civilne oblasti. V imenu židovske občine je govoril ob spomeniku dr. Lavoslav Šik, ki je končal z besedami:

Če bo Jugoslavija ogrožena od zunanjih neprijateljev, če bo rekonstruktivno delo v Palestini oteženo, bodo židje Zagreba in Jugoslavije izpolnili svojo dolžnost.

— **Zagoneten samomor starke.** V Zagrebu je našla gospodinja obešeno vdovo 60letno I. Kuzmanič. Videla jo je na žebli ob oknu v sobi, katero je imela v najemu. Gospodinja je takoj poklicala policijo in zdravnika, ki je ugotovil, da je starka že okoli 12 ur mrtva. Samomor starke je zagoneten, ker pri njej niso našli niti pare denarja, ki ga je nedavno dobila od nekega Karlovačana, kateremu je prodala svojo hišico. Ni izključeno, da jo je neznan zločinec obesil in ji pobral denar.

Največjo zalogo

kuhinske posode kot aluminijasto lahko in posebno močno, emajlirano modro, rujavo in sivo, prvovrstnih znamk, nudi le tvrdka z železno

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

— **Danilo ima še »Spomine«** na prodaj. Gosp. Danilo meni, da čakajo še mnogi njegovi prijatelji in oboževalci na ugodno priliko za nakup njegovih »Spominov«, katere ima še precej v zalogi. Z jutrišnjim dnem se jim nudi prilika, da dobe »Spomine« ceneje, Danilo jih je namreč reducirail, kar se cene tiče.

— **Žene osvajajo nebo.** Na beograjskem letališču je v soboto pristala s svojim sportnim letalom Angležinja Broos, ki hoče preleteti progo iz Londona v Tokio. Ako se ji to posreči, bo rekorderka, kajti iz Londona na Japonsko še ni letel noben letalec sam.

— **Strašni smrti zapisan,** ker ni prišel pravočasno v bolnico. 16letni Slavko Kufinec je imel smolo, da ga je pred 6 tedni ugriznil pes, ki se je priklatil v vas Stupnik. Ugriz je bil komaj viden na roki in se fant zanj ni dosti zmenil. Pred tednom dni je pa težko obolev in kazal vse znake stekline. V nedeljo so ga šele pripeljali v zagrebsko bolnico. V strašnih bolečinah ugaša njegovo mlado življenje, ker mu zdravniki ne morejo več pomagati. Prišel je v bolnico mnogo prepozno.

— **Tragično ugrabljenje.** Milorad Stefanović iz Ravanja pri Valjevu je sklenil ugrabiti za svojo hčerko hčer Despota Obrenovića iz iste vasi. Despot mu pa ni hotel dati svoje hčerke. Milorad jo je pa kljub temu odpeljal s pomočjo svojih prijateljev. Tedaj je Despot vzel samokres in odhitel pred Miloradovo hišo ter nameril na Milorada ter ga pri priti usmrtil.

— **Vreme.** Nestalno vreme traja že nekaj dni. Pretekli teden so bile po nekaterih krajih hude nevihte ter je padala celo toča. Barometersko stanje je precej visoko in varira med 764 (Maribor) in 768 (Skopje). Barometer je včeraj ob 7. jutraj kazal: Ljubljana 764,8, Maribor 764, Zagreb 765,2, Beograd 765, Skopje 768, Sarajevo 766,8, Mostar 766,3, Split 765,4, Rab 764,1, Vis 765,3. Jutranja temperatura se je včeraj gibala v naši državi med 13 (Sarajevo) in 21 (Split). Termometer je včeraj ob 7. uri kazal: Ljubljana 14,4, Maribor 14, Zagreb 15, Beograd 17, Sarajevo 13, Skopje 14, Mostar 14, Split 21, Rab 19, Vis 17. V nedeljo in včeraj je v Ljubljani deževalo. Najvišja temperatura je bila včeraj v Ljubljani 18,8, a najnižja 14.

Ljubljana

Torek, dne 30. septembra 1930., Hieronim. Pravoslavni: 17. septembra, Jekica.

Nočno službo imajo lekarne Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški

*

■ **Sporod violinskega koncerta,** ki ga priredi v petek 3. oktobra vituoz Karel Rupel. 1. Tartini: Sonata v g-molu. 2. Mozart: Koncert v d-duru. 3. Bach: Ciacona za violini solo. 4. Milhaud: Le printemps. Dvojak-Kreisler: Slovanski ples v e-molu, Elgar: La Capricieuse. Albeniz-Kreisler: Tango. Nin-Kochanski: Saeta in Granadina. 5. Ries: Perpetuum mobile. Falt-Kreisler: Španski ples. 1., 2., 4. in 5. točko sporeda spremlja na klavirju konservatorist g. Marijan Lipovšek. Predprodaja vstopnic se vrši v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

■ **Aretacije.** Aretiran je bil neki bosanski delavec, ki je osumljen, da je vlomil v neko stanovanje v Gradišču. Aretiran je bil dalje zaradi pijanosti in nevarne grožnje delavec Viktor Puklovec.

■ **Iz policijske kronike.** Policijski upravi je bilo včeraj prijavljenih 5 manjših tatvin raznih predmetov. Ponoči je bilo zelo nemirno vrvenje po ulicah ter je prijavljenih več ponočnjakov zaradi kaljenja nočnega miru, a 8 gostilničarji zaradi prekoračenja policijske ure.

■ **Tatvine koles na dnevnem redu.** V nedeljo po noči od polnoči do približno 1. ure sta bili v Mostah izvršeni kar dve tatvini koles. Neznani kolesarski tat je z dvorišča neke hiše v Zelini jami odpeljal samskemu sidarju Antonu Vavpotiču 1800 Din vredno, dobro ohranjeno kolo znamke »Torpedo« s tovarniško številko 2728. Z istega dvorišča pa je tat odpeljal delavcu Josipu Perku 500 Din vredno, že obrabljeno kolo znamke »Torpedo«.

Koncert — Ples — Koncert

1. oktobra otvoritev kleti v »Zvezdi«

V restavraciji in kleti vsak večer koncert s plesom. V kavarni in restavraciji svira prvovrstni orkester, v kleti pa znana Cvirnova muzika. Klet je na novo urejena ter za udobnost preskrbljena. Dobra gorka in mrzla jedila, izborna pijača ter prvovrstna postrežba. — Abonent se sprejemajo na hrano.

Se priporočata Fran in Rozi Krapež

Maribor

m Spremembe uradnih ur pri sodišču. Za zimski čas, to je od 1. oktobra do 30. aprila, so uvedene od delavskih pri sodišču uradne ure od 8. do 12.30. in od 15.30. do 18.; ob sobotah od 8. ure do 14. ure. Vložništvo je odprto od 8. do 12. ure in od 15.30. do 16.30., ob sobotah od 8. do 13. ure.

m **Cerele français.** Francoski krožek v Mariboru bo otvoril s 1. oktobrom svoje francoske kurze in sicer: — 1. francoski otroški vrtec za otroke od 4. do 11. leta, ob ponedeljkah, četrtek in sobotah od 15. do 15.40 v osnovni šoli v Cankarjevi ulici 5; začetek v četrtek dne 2. oktobra. — 2. Tri kurze za odrasle, v katerih se predela učna snov nižjih razredov srednje šole, ob torkih in petkih od 18. do 19. ure na drž. realki; začetek v petek dne 3. oktobra. — 3. Posebne kurze za gimnazijce, po dve uri na teden, vpisovanje v ponedeljek dne 29. septembra ob 16. uri, na drž. gimnaziji, priključje na levo. — 4. Konverzacijske sestanke ob petkih od 18. do 19. ure v društveni čitalnici; začetek 3. oktobra. — Vpisovanje v vse te kurze, izvenšši gimnazijske, bo v sredo dne 1. oktobra v društveni čitalnica, Grajska ul. 5, potem pa v kurzi samih.

m **Angleški krožek v Mariboru** otvori dne 2. oktobra tečaj za angleški jezik. Prijave sprejema ravnateljstvo državne realne gimnazije.

m **Ljudska univerza v Mariboru** pripravlja za prihodnjo nedeljo 5. oktobra popoldne izlet v Ptuj, kjer si bodo izletniki ogledali na novo urejen muzej, grad in druge znamenitosti pod strokovnim vodstvom.

m **Železničarska tombola.** UJNZB priredi v nedeljo 19. oktobra, ob slabem vremenu pa v nedeljo 26. oktobra na Trgu svobode veliko dobrodelno tombolo. Glavni dobitek bodo: spalnica, šivalni stroj, 5000 kg premoga, moško, žensko in otroško kolo, 2 dobitka po 2000 kg premoga ter 100 kg moka. Izven tega so še bogate deseterke, činkvine, kvaterne, terne in ambe. Ker se čisti dobiček porabi za podporo revnim in bolnim ter vsled nesreče prizadetim članom, naj si vsakdo nabavi listke še v predprodaji.

m **Kvasne glivice za vzbujanje kipeja pri moštvu.** Opozarjajo se zainteresirani, da je sedaj skrajni čas, da si nabavijo kvasne glivice za vzbujanje kipeja vinskega moštva ali sadjeva. Čevke se naročijo za vlogo, kolkovanje s 5 dinarskim kolekom, ki se vloga pri banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji. Cena za cevko 2 Din. Razpošiljajo se po pošti nem povzetju. Natančnejša tiskana navodila za uporabo glivic stanejo 1 Din.

m **Bilanca kopališča na Mariborskem otoku.** V letošnji prvi sezoni od 15. julija do 15. septembra se je v kopališču na Mariborskem otoku kopalo 50.527 oseb, na otoku pa jih je bilo še 20.737, skupaj torej 71.264 oseb.

m **Zopet oboki.** V soboto se je priselila pod oboke državnega mostu Rusinja Ida Orlova s 6letno hčerko in hlapcem Ivanom Schönwedrom. Deložirana je bila iz hiše št. 8 v Jezdarski ulici.

m **Aretacija starega grešnika.** V nedeljo je tukajšnja policija aretirala 31letnega delomrzneža in klateža Franca Vebra iz Ješence, ker je pobiral članarino za Ljudsko samopomoč, izposojal si denar, ukradel 1000 Din vrednega psa, pretepel v Vetrinski ulici neko dekle, ker ni hotelo z njim itd. Razen tega iščejo Vebra tudi orožniki v Sv. Lovrenca in v Račah zaradi sličnih dejanj, potepuštva in nevarnega obnašanja. Oddan bo sodišču.

m **Flobertovka.** Sedemnajstletni trgovski vajenec Josip Stefančič si je pri ogledovanju flobertovke, ki jo je našel pri Treh ribnikih, prestrelil dlan leve roke.

m **Nesreča otroka.** Triletni Viktor, sin železničarja Viktorja Lobnika je v Razvanju prišel z levo roko v slalomoznico, ki mu je popolnoma odrezala 4 prste.

m **Težka nesreča.** V soboto proti večeru je s strehe št. 19 na Glavnem trgu spodrsnil z lestve 22letni krovce Viktor Brus in padel tako nesrečno, da je priletel na stekleno streho skladišča trgovca Novaka, jo prebil in obležal v skladišču s pošteno lobanjo in mnogimi drugimi poškodbami. Nezvestnega so

prepeljali v bolnico, kjer je njegovo življenje še vedno v nevarnosti.

m **Pobesneta krava.** V Jablanici je pobesneta krava napadla triletnega Stefančka, sina posestnika Lonerja in mu z rogovi silovito razmrevila obraz. Težko ranjenega otroka so prepeljali v bolnico.

m **Pretep.** Stepla sta se pod oboki državnega mostu v nedeljo zvečer Ida O. in Ivan S. in sta bila aretirana. Pretepu je prisostvovalo veliko število radovednežev.

m **Poneverba.** Generalni zastopnik neke zagrebske firme, Josip Radej, je pred dnevi izročil nekemu Milanu K. 110 oljnatih slik (reprodukcij) v vrednosti 8000 Din, da jih razproda. K. je pa izginil in ni več sledu za njim.

m **Tatvina perila na Pobrežju.** V noči od petka na soboto je doslej še neznan tat vdrl v neko hišo v Prešernovi ulici na Pobrežju in odnesel večjo količino raznega perila.

m **Tri kolesa.** Tatovi koles so bili v soboto izredno agilni. Ivanu Horvatu, trgovskemu pomočniku so ukradli izpred brivnice Kreft na Aleksandrovi cesti 800 Din vredno kolo znamke »Steyer«, Rupertu Pirhu, posestniku iz Košak so izmaknili izpred Emeršičeve gostilne, tudi na Aleksandrovi cesti, 1000 Din vredno kolo, Ivanu Rakerju, trgovskemu pomočniku so pa odpeljali izpred javne kuhinje na Slomškovem trgu kolo »Neger«, vredno tudi 1000 Din. Zanimivo je, da je največ tatvin koles na najprometnejši Aleksandrovi cesti.

m **Trdovraten razgraj.** V nedeljo zvečer je pečarski pomočnik I. F. zmerjal pasante najprej v Slovenski ulici, potem pa še na Slomškovem trgu, kjer je bil aretiran. Tu se je pa lotil stražnika, ki ga je komaj ugnal in spravil na stražnico. F. je razgrajal in zmerjal tudi tam in naposled še pri »Grafu«, kjer so ga morali privezati k ležišču, da se je končno le umiril.

Celje

* **Uradni dan Zbornice TOI za Celje in Celjsko okolico.** Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovih bližnji in daljši okolici, da uraduje referent Zbornice v torek dne 7. oktobra od 8. do 12. ure predpoldne v posvetovalnici gremija trgovcev Celje, Razlagova ulica št. 8 priključje levo.

* **Avtobus Celje—Dobrna,** ki vozi zvečer iz Dobrne ob 18.25 in prihaja v Celje na oba večerna vlaka ob 19.15 ter se vrača od istih ob 20.30 in prihaja v Dobrno ob 21.20 se z ponedeljkom 29. t. m. vsled pozne seziije ukine tako, da je v nedeljo zvečer vozil zadnjikrat. Ostale tri ture ostanejo še do nadaljnega neizpremenjene. Avtobus Celje—Št. Peter pod Sv. Gorami opoldan, kot že javljeno, vozi sedaj naravnost v Št. Peter pod Sv. Gorami in ne več skozi Rogaško Slatino. Ker bi se pa nekateri potniki vendar radi do Mestinja posluževali tega avtobusa, ako bi imel naprej do Slatine zvezo, je g. gostilničar Smeš na Mestinjah obljubil, da bo imel vedno na razpolago po zmerjeni ceni ob prihodu avtobusa ali osebni avto ali voz. Da ustrezemo potnikom iz Rogške smeri proti Št. Petru pod Sv. Gorami, bo na Mestinjem avtobus tudi vedno čakal na popoldanski vlak iz Rogatca oz. Rogške Slatine.

* **Streljačka družina v Celju.** Ker je »bilo vreme ugodno, se je napovedano predtekmovanje včeraj izvršilo ob obilni udeležbi častništva in civilnih članov. Teh je na novo pristopilo 8. Ze pri prvem streljanju so se pokazali lepi uspehi. Tako je dosegel izmed vseh največ točk g. Kilnar Pavel iz Celja 92 od dosegljivih 100. Izmed častništva gg. por. Ristič 90, Zečević 89. Zanimanje je bilo zelo veliko, tako da se je uprava društva odločila izvesti nagradno tekmovanje meseca oktobra. Objava se izvrši potom časopisov.

* **Poskušen vlom v trafiko.** Včeraj zjutraj so prebivalci v stari gimnaziji opazili, da je zid trafike ge. Antonije Strove, ki meji na dvo-riške omenjene hiše, nalomljen ter da leži na tleh pod zidom velik železni drog. Očividno je nekdo hotel ponoči vlomiti v trafiko na ta način, da bi odzadaj predril zid in skozi odpr-tino prišel v lokal. Prebivalci hiše so slišali okoli polnoči ropot in so šli na okna gledat, kak je. To je najbrže vlomila splešila. Policija za njim poizveduje.

* **Asfaltiranje Krekovega trga** se je končno le pričelo v veliko zadovoljstvo onih, ki so se bali, da bo prej sneg pokril cementno cestišče kakor asfalt.

* **Negoda s motornim kolesom.** Trgovski potnik g. Franc Petrič je v nedeljo s svojim motornim kolesom v Veliki Pirešici tako nesrečno padel, da se je poškodoval po vsem telesu in so ga morali prepeljati v javno bolnico.

Avtomobilaska nezgoda

Avtomobil razbit, šofer težje ranjen

Rečica, 27. septembra.

Šofer g. Petrič, uslužben pri parni žagi gošpoda Podbrežnika v Gornjemgradu, se je vračal z avtom včeraj ob pol deseti uri po noči od postaje. V Sp. Rečici v bližini Matek je radi slabe razsvetljave zavozil na rob ceste. Pod težo avtomobila se je zemlja udrla ter se je avto prevrnil kake 3 metre globoko, treščil ob neko drevo ter ostal tam prevrtnjen. Karoserija se je pri padcu popolnoma razbila, pod njo pa je ostal šofer težko ranjen, šele ljudje ki so prihiteli, so rešili po daljšem trudu šoferja vsega razbitega izpod razvalin avtomobila. Le srečnemu naključju se je zahvaliti, da je ostal šofer pri življenju. G. Matek je sprejel ranjenega šoferja v svojo hišo ter takoj poklical zdravnika iz Mozirja, ki mu je nudil prvo pomoč.

Ponesrečeni šofer je imel že več neprilik pri vožnji, nedavno je pustil težko naložen avto na cesti ter šel po opravih v neko hišo. Avto pa se je iz neznanega vzroka začel premikati po cesti ter na to zavozil v neki vrt, kjer so ga morali raztovoriti da je lahko zopet iz vrta izpeljal.

Teška nesreča v rudniku v Hudi jami

Rimske toplice, 27. septembra.

V noči od petka na soboto se je v Laškem v Hudi jami zgodila težja nesreča. Ponesrečeni Martin Jakopič se bori s smrtjo.

Tukajšnji rojak Martin Jakopič iz Preznega je šel s svojim tovarišem Rupnikom, svojim sodelavcem, ob 22. uri zvečer na nočno delo v laški rudnik. Ob običajni uri sta začela z drugimi delci. Proti jutru pa se je zgodila nesreča. Kako se je pripetila nesreča, se še ne ve, in se tudi ni dalo zvedeti, ker ni nihče o tem hotel dati točnejših podatkov, niti sodelavec in prijatelj Rupnik, ki je danes jutraj, vrnivši se z dela, sporočil žalostno novico njegovim staršem, trdeč, da ga je pri prevažanju stisnil »hunte« in da danes Martina ne bo domov, češ da so ga morali nemudoma prepeljati v celjsko bolnico.

Ko se je potem njegova mati takoj po tej žalostni novici podala v Laško, da dobi točnejše podatke o stanju ponesrečenega sina, in se je zglasila pri zdravniku g. dr. Čeduću, ki je ponesrečenca nudi prvo pomoč, ni tudi tu dobila nikakršnih točnejših izjav o stanju ponesrečenega sina. Danes jutraj so ga prinesli do Laškega, odkoder so ga takoj z avtomobilom prepeljali v celjsko bolnico, ker je bila potrebna po zdravnikovi izjavi nujna operacija.

Kaj se je zgodilo s ponesrečenim Martinom Jakopičem, se ne ve. Dejstva pa govore, če ga je stisnil »hunte«, da mora biti stanje ponesrečenca zelo nevarno, ker je zdravnik prepovedal obiske pri ponesrečenca za prvih osem dni, dokler ne prestane krize po operaciji.

Požar pri Novem mestu

Novo mesto, 29. septembra.

Danes okoli 1. ure ponoči je začelo goreti v kozolecu posestnika Antona Štiha v Gotni vasi pri Novem mestu. Ogenj je moral biti potaknjen, kajti začelo je goreti prav sredi kozolca. Ob 1:30 je zapiskala sirena v Novem mestu ter dala tako znamenje za požar. Novomeški gasilci so bili s svojo motorno brizgalno prvi na mestu požara, za njimi so prišli gasilci iz Šmihela. Gasilec se je kmalu posrečilo požar lokalizirati. Ubrani so sosednji skedenj, ki je že začel goreti. O tem, kdo je zažgal kozolec, so razširjene najrazličnejše govorice. Zanimivo je, da je prav ob obletnici posestniku Štihu lani pogorel hlev s svinjakom. Kdo je požigalec, še ni dognano. Upati je, da se bo novomeškim orožnikom kmalu posrečilo požigalec izslediti. Posestnik Štih je bil proti požaru zavarovan za malenkostno vsoto. Štihu je kozolec s slamo in senom pogorel do tal. Škoda je precejšnja.

Nenavaden zagoneten uboj

Težko ranjen je prišel tesar Fink še domov Umril pa v kandijski bolnici

Novo mesto, 29. septembra.

V mitaj, mali vasi Obrhu pri Dolenjskih Toplicah je doma marljiv in drugače varčen tesar, 27letni Anton Fink. Kot tesar si je s tesanjem tramov služil svoj težki kruh v gozdovih okoli Kočevja. Zadnji čas je bil zaposlen v Rogu pri Kočevju. V soboto so tesarji in drugi gozdarji v Soteski prejeli svoj tedenski zaslužek. S svojim prijateljem se je Fink vračal proti domu. Potoma se je z njim ustavil v Francetovi gostilni v Meniški vasi, kjer je bilo zbranih več kmečkih fantov, ki so pili in prepevali. Vsi so bili dobre in židane volje. Nikdo ni kalil fantovskega veselja. Kmalu pa je gostilno zapustil Finkov prijatelj Janez Muhic ter šel vasovat k nekemu dekletu. Anton Fink pa je ostal še v družbi kmečkih fantov. Ti so po policijski uri postali pred gostilno na cesti ter prepevali razne fantovske pesmi.

Pozneje je Fink odhajal proti domu. Kaj se je med potjo z njim zgodilo, je velika zagonetka. Fink je kmalu po 11. ponoči prišel domov, se slegel in legel v posteljo, ne da bi spregovoril besedico z domačimi. Domači pa so kmalu začeli silno hropenje in stokanje. Pristopili so k njegovi postelji ter presenečeni opazili, da mu teče iz ušes kri in da ima vso glavo raz-

bito. Tudi obleka je bila močno krvava od nosno zelo povaljana in blatna, iz česar se da sklepati, da so ga morali neznan napadalec zahrbtno napasti ter po cesti premetavati.

Nekdo ga je moral od zadaj močno udariti s topim predmetom po glavi, da mu je prebil lobanjo.

V nedeljo dopoldne so nezvestnega Antona Finka prepeljali v kandijsko bolnico. Fink se ni več zavedel in je bilo torej nemogoče od njega doznati, kdo ga je potolkel. Danes ob 11. dopoldne je Fink podlegel težki poškodbi na glavi.

Orožništvo je uvedlo poizvedbe za napadalec in je upati, da bodo kmalu v rokah pravice.

Krvav fantovski pretep

Trije so se spravili na enega in ga težko ranili na glavi

Rimske Toplice, 29. septembra.

Včeraj zvečer je prišlo v Rimskih Toplicah v restavraciji »Nova Pošta« do krvavega pretepa. V veliki dvorani hotela je sedela pri enem omizju družba domačih fantov iz Šmarje in Ogeč, pri drugi pa družba sedmih iz sosednje vasi nad Toplicami iz Senožet. Sedmorica fantov se je do domačinov vedla precej osorno, kakor da bi hotela izzvati prepir. Med domačimi fanti sta bila tudi Helesberger Franc, delavec v Tovarni podpetnikov, in čevljarški pomočnik Zupan Janez.

Prišlo je do spora, ko je naenkrat, tebi nič meni nič pristopil Seničev iz Senožeti k Helesbergerju in mu prismočil krepko zaušnico. Zupan Janez in drugi njegovi tovariši so se sedaj zavzeli za to. Ogenj je bil s tem že v stehi. Seničev in drugi so jih pozvali tedaj iz gostilne, nakar so se pričeli zunaj na vso moč pretepati.

Najhujše je bil poškodovan Zupan Janez, ki se je moral naenkrat boriti kar proti trem, ki so ga obstopili. Ko so ga valjali po tleh in ga bili je medtem Seničev izdrl z bližnje ograje debelo »lato« in česnil Zupana z vso silo po glavi, da se mu je poredila kri iz globoko zevajoče rane. Mahoma je bil ves oblit s krvjo.

Ko so na postaji slišali to divje rovanje, so prihiteli, da bi jih mirili; istočasno pa so po vsem naključju ravno takrat prišli iz Zidanega mosta na nočno patroljo orožniki, ki so vročerkve zaslačili ravno pri najhujšem spopadu. Ko so Seničevi in drugi njihovi pristaji zagledali orožnike, so naenkrat izginili v noč, dočim so Zupana, Helesbergerja in druge očividce takoj zaslišali.

Močno poškodovanega Zupana, ki je poleg drugega dobil najtežjo rano na glavi, so takoj pripeljali na postajo, kjer so mu rano obvezali in mu tako nudili iz zasilne lekarne prvo pomoč; danes pa si je moral poiskati zdravniško pomoč pri okrognem zdravniku dr. Čeduću v Laškem. Njegovo stanje ni sicer smrtno nevarno, vendar je rana precejšnja in velika ter je težko, če bo izšel brez kakšnih posledic.

Še nekaj podrobnosti o zagonetni smrti A. Božiča

Ljubljana, 29. septembra.

V nedeljo smo že poročali o zagonetni smrti ključavničarskega pomočnika Alojzija Božiča. Njegova tragična smrt je razburila stanovalece Dolenjske ceste in prebivalce Galjevice v barakah.

Alojzij Božič je bil vdovec in oče dveh nepreskrbljenih otrok, 11letnega Alojzija in 16letnega Josipine. Ostala sta oba sirota ter se sedaj nahajata v oskrbi Božičeve svačkinje Marije Janež, ki stanuje v skromni svaki in takozvani Žuljavi vasi št. 132. Ko je oče ležal v bolnici, so mu zadnje dni neprestano iz oči rosile solze, kajti milo je gledal na svoja otroka, ki sta izgubila skrbnega očeta.

Miren in marljiv

Alojzij Božič je bil drugače miren in marljiv mož. Ni se nikdar z nikomur prepiral. Ustregel je vsakomur, če je le mogel. Pijače ni mnogo prenesel. Bil pa je tudi potrpežljiv padavici ter je bil zato med vojno vojašine oproščen. Dolgo let je bil zaposlen kot ključavničar pri mestni elektrarni. Zadnji čas pa je bil zaposlen pri Strojnih tovarnah in livarnah. Od tu je bil zaradi pomanjkanja dela nekako teden dni pred usodnim dogodkom odpuščen. To je Božiča zelo potrla. Brez posla je iskal povsod kak zaslužek. Božič je bil drugače majhne in šibke postave ter je skozi nos jecljal, ker se je bil v mladih letih težko poškodoval na nosu.

Usodnega dne, v soboto 13. septembra je odšel z doma okoli 6. zvečer. Imel je vsega skupaj 5 Din gotovine. Kam je iz Galjevice krenil, ni še popolnoma dognano. Okoli 8:30 zvečer so ga pasantje našli ležati ob cesti v bližini železniških zatvornic pri Švigličevi vili. Policijski nadzornik Krušič, ki ni imel s seboj pendreka, ga je s pomočjo dveh civilnih oseb spravil do stražnice. Tam je Božič dejal:

— Bom ostal zunaj, da se malo prezračim. Potem bo dobro.

Nepojasnjena, a važna okolnost

Odšel je kmalu nato proti domu. Pozneje so ga, kakor smo že opisali, našli v jarku. Še vedno je nepojasnjeno, kod je hodil in kje je bil Alojzij Božič od 1. ponoči pa do 9:30 v nedeljo 14. septembra dopoldne. Ta čas je zelo važen za ugotovitev pravega dejanskega stanja.

Kakor je sedaj Marija Janež izpovedala, je Božič v nedeljo prišel sam domov. Bil je molčč in ni mogel nič govoriti. Videti je bilo, kakor da bi bil izgubil dar govora. Samo tiho je šepetal med seboj. Svoj suknjič je imel poteg-

njen čez glavo. Legel je in ležal vse do ponedeljka. Potem je vstal. Se napravil in odšel zopet z doma. Rekel je, da je namenjen k OUZD, da mu dajo listek za zdravnika. Po daljšem času se je vrnil. Ni mogel več hoditi ter je bil silno slab. Do doma sta Božiča spremlila dva njegova znanca. Dne 17. septembra proti večeru je prišel zdravnik dr. Janežič, ki je Božiča preiskal ter odredil, da so ga prepeljali v bolnico.

Dne 23. septembra so ga obiskali njegovi sorodniki, tako brat Peter. Lojze je bil takrat pri zavesti in je mlo gledal okrog sebe. Imel je hudo pljučnico. Govoril je sam medseboj. Le s težavo je bilo iz njega spraviti kako besedo. Če je kaj povedal, pa je bilo zelo nerazumljivo, ker je besede požiral in jecljal. V sredo 24. septembra zvečer je Božič umrl. V četrtek 25. t. m. pa je bila sodna obdukcija, ki jo je vodil preiskovalni sodnik g. Lederhas.

Ugotovljeno je bilo, da je imel pokojni Alojzij Božič samo eno podplutbo na glavi. Umril pa je na pljučnici in vnetju možganske mreže.

Alojzij Božič je bil drugače prav trdnega zdravlja. O zagotetnosti njegovi smrti ljudje še vedno mnogo govorijo. Upati je, da se bo zagonetka Dolenjske ceste v kratkem popolnoma pojasnila.

Kazenska preiskava se z največjo natančnostjo in vestnostjo nadaljuje. Povabljenih bo k preiskovalnemu sodniku več prič, ki so videli Božiča usodni večer.

Hrastnik

Za novo rudarsko hišo. Kakor smo že poročali, se je vršil v nedeljo dopoldne v delavskem konzumu shod, ki je sklepal o zidanju druge stanovanjske hiše za rudarske upokojence. Ker ni pričakovati, da bi ugodila TPD tej delavski želji, se je sklenilo pozvati delavstvo celega našega revirja, da prispeva štirikrat na leto z enodnevni zaslužkom tako za stavbo, obenem bo pa stopil stavnih odbor v stik z bratovsko skladnico, z delavsko zbornico, s TPD in z drugimi ustanovami, da podpro podjetje s primernimi podporami. Ako bo uvidelo celotno delavstvo pomen pokreta, je pričakovati, da se bo v par letih dvignila nova stanovanjska hiša v Hrastniku, kjer — kakor povsod — tako primanjkuje stanovanj.

Rimske Toplice

Zanimivo predavanje. V nedeljo se je vršilo v tukajšnji šoli predavanje o sadjarstvu. Predaval je gosp. Vardijan, profesor na kmetijski šoli v St. Jurju ob južni železnici. Predavanje je bilo zelo zanimivo in se ga je udeležilo 47 poslušalcev iz bližnjega in daljnega okoliša.

Za Sokolski dom. Brat Kuhar je na nedeljski seji orisal težnje in delo domačega Sokola in pri tem tudi podrtal nujno potrebo za gradnjo Sokolskega doma. Objasnil je položaj, ki ga je naša država, ko je bilo prisiljeno k vedno naraščajočemu številu članov, zgraditi in ustvariti si svojo streho. Pozival je k delu vse brate in Sokolu naklonjene osebe in jih pri tej priliki prosil za pomoč pri bodočem velikem delu. Starosta br. Kuhar je nato podal listo zasnovanega gradbenega odbora, nakar so bili po deset minutnem odmoru izvoljeni v odbor naslednji bratje: Kolkaj Franc (predsednik), višji železniški nadzornik v pokouju, ostali odbor pa se je konstituiral iz bratov članov in nečlanov: br. Karol Dvořak, br. Drago Majer, br. Tičar Ferdo, br. Zupanec Jerko, br. Gregor Pušnik in Ljubek Ignac. Ves odbor je bil soglasno sprejet. Prihodnja seja glede gradnje doma bo jutri v sredo 1. oktobra.

Naše gasilno društvo priredi v nedeljo 5. oktobra t. l. ob 16. uri popoldne svojo vsakoletno vinski trgatve, ki se bo vršila v prostorih hotela »Nova Pošta«.

Škofja Loka

Odhodnica. Kolo jugoslovanskih sester je priredilo v četrtek zvečer svoji odlični sodelavki ge. Veri Plestenjakovi intimen poslovilni večer, ki se ga je udeležilo prav lepo število članic. Gospa Plestenjakova je zavzemala od ustanovitve KJS v Škofji Loki blagajniško mesto. Vršla ga je z vso natančnostjo, vestnostjo in tudi ljubeznijo. Blagajniško mesto pri KJS je prevzela soproga škofjeloškega učitelja Horvata, ga. Vida, ki je bila doslej članica nadzorstvenega odbora.

Maša zadušnica za narodne heroje. V tihi, globoki in nemi bolesti je škofjeloško meščanstvo z okoljani darovalo svojo molitev v pokoj onim, ki so dali največ — svoje življenje na oltar neupogljivega prepričanja. Tiho službo božjo je daroval župnik g. Podbevšek.

Prvo predavanje v Ratečah se je vršilo v četrtek zvečer v domači osnovni šoli. Škofjeločan br. Horvat Rudolf je objasnil zbranim bratom in sestram rečeskega Sokola temelje telesne vzgoje v zvezi s smotir Sokolstva. Jako poučnemu predavanju je prisostvovala precej domačinov, ki so z zanimanjem sledili govorniku.

Konec analfabetskega tečaja. S početkom meseca julija je bil odprt za nepismeno vojaštvo škofjeloške garnizije analfabetški tečaj, ki se z današnjim dnem zaključuje. Vseh »šolarjev« je bilo okoli 300 in se je vršil pouk deljeno po 1 uri na dan, ločeno po cirilici in latinici. Vojaki so naukom čitanja in pisanja sledili z izrednim zanimanjem. Upamo, da bodo današnji izpiti končali v zadovoljstvo gojencev in predavateljev.

Deževje. V petek pod noč je lilo kakor iz škafa. Naravno, da je temperatura padla in niso površniki kar nič odveč. Vode, ki so sicer umazane, niso dokaj nad normalno in nevarnosti poplavi ni. Smo pač v vsem pred durmi pozne jeseni; vrhovi daljnih gorskih velikanov so pa že itak v belem.

Pristojnost OUZD. Vse, ki imajo opravka z Okrognim uradom za zavarovanje delavcev, opozarjamo, da je Škofja Loka pristojna v poslovnem oziru na ekspozituro v Kranju in naj se v vseh zadevah obrača obitnostno le v Kranj. Tiskovine za OUZD se dobe tudi v trafiki Petra Jamnika v Škofji Loki.

Napoved zgradarine. Davkoplačevalce, ki so vezani na plačevanje zgradarine, opozarjamo na objavo škofjeloške davčne uprave. Naredba je v

uradu in na občinski deski javno razglašena.

Kanadi naj bodo čisti! Imajo nekateri ljudje v Škofji Loki kaj nehigijenično navado, da nečisto, umazano vodo, pomije in slično izlivajo v javne kanale, kar povzroča prav neprijeten smrad. Mestna občina je tako postopano že opetovano prepovedala, pa nič kaj z uspehom. Sedaj razglasa županstvo ponovno omenjeno prepoved in so proti kršilec javne snage predvidene kazni.

Cirkus v Škofji Loki. No, malo senzacije je pa le! V loškem »Pratru« so se naselili cirkuški popotniki in so priredili več predstav, ki jim je prebivalstvo posvetilo kar precej pozornosti.

Sokolstvo

Sokol Maribor II. v Podbrežju

je priredil v nedeljo dne 28. septembra svojo prvo prireditev, propagandni javni nastop mariborskih sokolskih društev na obširnem vrtu Rojkove gostilne. Vključ vneljivo vsemu je posetilo prireditev mnogo domačinov in Mariborčanov. Spored so izpolnili člani in članice Sokola Maribor-matica, Maribor I in Studenci. Z vrsto Sokola Maribor-matica je nastopil na orodju tudi naš prvak br. Primožič. Med javnim nastopom je pozdravil zbrano občinstvo v imenu župne uprave starosta dr. Kovačič, ki je povdaril pomen novega sokolskega gnezda, ki naj bo trdnjava jugoslovanske in sokolske misli v prej pomemčenem Podbrežju. Za domačine je spregovoril in pozdravil goste br. Klemenčič. Po nastopu se je ob zvokih »Drave« razvila animirana prosta zabava na vrtu in v prostorni Rojkovi dvorani. Z veseljem smo ugotovili, da ima novo društvo v svojih vrstah že sedaj številno mladino in vsa pogoje za napredek. Upamo, da bomo videli uspeh prvega sokolskega nastopa v Podbrežju že prihodnje leto in želimo mlademu društvu najlepši razmah.

Sokolsko društvo v Črnomlju

Sokolsko društvo v Črnomlju je dogradilo svoj lastni dom, v katerem se je razvilo živahno sokolsko življenje. V nedeljo 28. t. m. se je vršila običajna vsakoletna tombola za lepe in dragocene dobrote, ki je jako lepo uspela, akoravno je vreme malo nagajalo. Mnogo jih je odšlo zadovoljno domov z lepim dobikom v rokah, še več je pa bilo razočaranih, ki se lahko tolažijo na prihodnje leto. Prihodnje nedeljo bo v sokolskem domu otvoritev kina, ki si ga je društvo nabavilo. Opremljen bo z najmodernejšim aparatom znamke »Ernemann«. Društvo si je že zagotovilo celo vrsto izvrstnih filmov, zlasti kulturnih, ki bodo za mladino zelo poučni.

Dramatski odsek pod izvrstnim vodstvom sodnika br. dr. Češarka je po počitnicah zopet pričel marljivo delovati. Nedavno so uprizorili »Stare grehe«, zdaj se pa pripravljajo narodna igra Manice Kamanove »Prisega o polnoči«, ki pride v kratkem na oder.

Delo sokolskega društva za tombolo, za otvoritev kinematografa, za prirejanje gledaliških predstav in sploh na polju prosvete zasluži pohvalo, vendar si mora biti društvo v svesti, da je njegov prvi in glavni namen telesna vzgoja. Ravno na tem polju pa ne moremo zabeležiti nikakega napredka, akoravno ima društvo vse predpogoje: lepo telovadnico, orodje in letno telovadišče. Društvo že drugo leto ni priredilo javne telovadbe.

Kaj mi je bilo v Beogradu najbolj všeč

»Vestnik Sokolsky« je razpisal natečaj na to vprašanje. Odgovorilo je 25 bratov in sester. Prvo ceno je prejela s. Štembergova iz Berouna, ki pravi, da ji je bilo najbolj všeč to, da so sestre rade s ponosom nosile slavnostni krog. Drugo nagrado je prejel br. Kašpar, ki je odgovoril, da mu je bila najbolj všeč češkoslovanska-jugoslovanska vzajemnost, tretjo nagrado pa s. Rihova iz Libštata, kateri je bila najbolj všeč zmaga sokolske misli, kateri je uspelo vzbuditi spoštovanje do češkoslovanske sokolske žene.

Radio

Ljubljana, torek, 30. septembra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Radio-orkester. 19.00 Prof. Franc Pengov: Stroj v hiši in kuhinji. 19.30 Dr. Iv. Grafenauer: Nemščina. 20.00 Ga. Bartolova: Žena in literatura. 20.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas in poročila, plošče. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sredo, 1. oktobra: Opoldanski program odpade. 18.00 Radio-orkester. 19.00 Dr. Nik. Preobraženski: Ruščina. 19.30 Ura dobre knjige, Silverster Škerlj. 20.00 Koncert češke filharmonije, prenos iz Prage. 22.00 Čas in poročila, napoved programa za nasled. dan.

Zagreb, torek, 30. septembra: 12.30 Plošče. 13.30 Vreme in dnevne vesti. 17.00 Koncert zabavne glasbe. 18.30 Dnevne vesti. 20.15 Kulturna in društvena poročila. 20.30 Klavirski koncert ge. A. Geiger-Eichhorn. 21.30 Večer pesmi in arij. Poje Ljudmila Slatin. 22.30 Poročila in vreme. 22.40 Sprehod po tujih postajah.

Zagreb, sredo, 1. oktobra: 12.30 Plošče. 13.30 Vreme in dnevne vesti. 17.00 Koncert ruskih balalajk. 18.30 Dnevne vesti. 19.45 Kulturna in društvena poročila. 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije, (prenos iz Prage) 22.00 Poročila in vreme 22.10 Prenos zvočnega filma.

Beograd, torek, 30. septembra: 10.30 Plošče. 12.45 Opoldanski koncert radio-kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Književna ura. 17.30 Jazz na ploščah. 20.00 Začetek novega šolskega leta. 20.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas in poročila. 22.45 Večerni koncert radio-orkestra.

Beograd, sredo, 1. oktobra. 10.30 Plošče. 12.45 Narodne melodije in pesmi. 13.30 Dnevne vesti. 17.05 Mladinska ura. 17.30 Popold. koncert radio kvarteta. 20.00 Koncert češke filharmonije (iz Prage). 22.00 Čas in poročila. 22.15 Plošče.

Vodne moči na zemlji - Velikanski projekt

Dosedaj izrabljajo še le 7% vseh vodnih moči, ki so na zemlji na razpolago. Profesor Budeau ceni vsa vodna moč v kulturnih državah na okroglo 700 milijonov HP (konjskih moči). Z zgraditvijo raznih jezov in zatvornic ter drugih naprav za izrabo vodne energije bi se mogla ta moč zvišati na okroglo 1500 HP.

Vodno moč izrabljajo v posameznih delih zemlje tako-le: Evropa 69 milj. HP, Azija 236 milj. HP, Afrika 160 milj. HP, Sev. Amerika 128 HP, Južna Amerika 94 milj. HP in Avstralija 9 milj. HP, skupno torej 696 milijonov HP.

Drugi pa navedajo zopet sledeče podatke: Produktivna kapaciteta vodnih sil v Evropi znaša 800 milijard kilovatnih ur (KWS), v Aziji 854, v Afriki 1000, v Severni Ameriki 848, v Južni Ameriki 285 in v Avstraliji 90 milijard kilovatnih ur. Od teh vodnih sil izrabljajo približno 6-6% t. j. 156 milijard kilovatnih ur. Na tem participirajo: Evropa s 67-7 milijardami (21-50%, Azija z 10-0 (3%), Afrika z 0-740 (0-07%), Severna Amerika z 72-2 (20-7%), Južna Amerika s 8-6 (1-27%) in Avstralija z 1-16 milijarde (1-79%) kilovatnih ur.

Vodno energijo so pravzaprav pričeli še le v zadnjih petih letih sistematično izrabljati. In tudi pri nas v Sloveniji se ravno v zadnjem času pojavljajo razni načrti, ki so povzročili že mnogo viharov in ki se bodo morda vendarle deloma realizirali.

Ker cenijo vso mehanično svetovno energijo na okroglo 790 milijard kilovatnih ur (od teh 400 milijard KWS premoga, 234 milijard tekočih in plinovitih gorilnih plinov, 156 milijard tekočih in plinovitih gorilnih plinov, 156 milijard vodnih sil, tedaj dajo vodne sile velik del zemeljske energije, namreč skoro eno petino. Ker je dosedaj izrabljenih še le šestnajst delov vseh vodnih moči, te-

daj bi zadoščale vse vodne sile, da trikrat zadostijo vsej mehanični energiji na zemlji.

Dr. ing. Oliven je predložil berlinski konferenci za svetovno energijo načrt za zgraditev enotnega podjetja za vodno energijo, ki naj sega po vsej Evropi. Ta načrt je dr. Oliven tako-le izdelal: dr. Oliven ima v svojem načrtu tri severno-južne in dve vzhodno-zahodni prog. Vsa ta mreža bi imela 400.000 voltov. Ena proga bi vodila iz Varšave skozi nemško-poljsko promogovno ozemlje in skozi Čehoslovaško k dalmatinskim vodnim silam in od tod do Skadra in Elbasana (kakih 1500 km). Druga proga bi vodila od vodnih sil Norveške in Švedske čez Hamburg-Berlin in srednjemško ležišča rujavega premoga k vodnim silam v visokih Alpah in od tam čez Brenner in Genovo (kakih 8000 km). Tretja proga konečno bi vodila iz Calaisa (za angleški tovorni prevoz) čez Pariz in Lyon k vodnim silam v okoliših reke Rhone do Barcelone in Madrida ter Lisbone (2100 km).

V vzhodno-zahodni smeri sta projektirani dve prog. Prva proga iz Katovic čez Halle in Trier v Pariz (kakih 1200 km), druga proga pa iz Doneca (premogovno ozemlje Doneca) čez Odeso skozi romunsko petrolejsko ozemlje do Bukarešte in od tod čez velike vodne moči pri Železnih vratih v Temesvar-Budimpešto-Dunaj-Solnograd in Inomest, nadalje skozi alpsko ozemlje Švice in Francije do Lyona (kakih 8000 km). Vse omrežje bi merilo torej okroglo 10.000 km. Gradbeni troški tega ogromnega projekta so proračunani na okroglo dve milijardi mark. Dr. Oliven predlaga, da se naj države čimprej bavijo z rešitvijo tega problema, ker bi sicer posamezna podeželska omrežja prišla ob najkoristnejše organske zveze s bodočim evropskim omrežjem.

Gospodarske vesti

× **Rekordni davčni prihodi v mesecu avgustu.** Na neposrednih davkih se je meseca avgusta inkasiralo 258 milijonov dinarjev. To je rekordno število v dvanajstih letih za mesec avgust, v katerem običajno prejema država najnižje kvote. Država je za mesec avgust prejela polnih 917 milijonov dinarjev več, kakor je bilo to predvideno v proračunu.

× **Zakon o avtomobilskem prometu.** Zakon o podjetjih, ki se ukvarjajo z rednim in slučajnim prevozom blaga in potnikov z motornimi vozili je definitivno zaključen. Zakon ureja avtomobilski promet v naši državi, poleg tega pa predvideva gotove mere, da se z razvijanjem avtomobilskega prometa ne ovira železniški promet. S tem zakonom se nadalje namerava osigurati soliden in dober avtomobilski promet v krajih, ki niso v povoljni meri zvezani z železniškim omrežjem. Posebno se zakon ozira na one kraje, ki so vsled prirodnih lepote velikega pomena za razvoj tujkega prometa.

× **Nova agrarna konferenca na vidiku.** Romunska vlada se je odločila, da skliče novo agrarno konferenco in to na podlagi ženevskih razgovorov, ki so se vodili med romunskim ministrom trgovine g. Madgearu z gg. dr. Marinkovićem, Zaleskim, Benešom in grofom Bethlenom. Pri teh razgovorih so se izmenjale misli o potrebi ustvarjanja evropskega agrarnega bloka ter se je nadalje doletelo, da se skliče ponovno konferenca vseh evropskih agrarnih držav. Nova konferenca bi se imela vršiti 14. oktobra.

Dobave

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. oktobra t. l. ponudbe glede oddaje pleskanja žel. mostov in žel. prehodov. — Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. in 7. oktobra t. l. ponudbe glede dobave tiskovin. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih).

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 8. oktobra t. l. ponudbe glede dobave tesarskega orodja.

Direkcija državne železarne Varel sprejema do 8. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 300 m² keramičnih plošč.

Borzna poročila

dne 29. septembra 1930.

Devizna tržišča

Ljubljana, 29. septembra. Amsterdam 22.745 do 22.805, Berlin 13.4325-13.4625, Bruselj 7.8752, Budimpešta 9.8889, Curih 10.95-10.90, Dunaj 7.9610 do 7.9910, London 274.50, Newyork 56.28-56.48, Pariz 221.76, Praga 167.25-168.05, Trst 294.70 do 296.70.

Zagreb, 29. septembra. Amsterdam 22.785 bl., Dunaj 7.9610-7.9910, Berlin 13.44-13.74, Milan 294.702-296.702, London 274.20-274.90, Newyork kabl 56.285-56.485, Pariz 220.76-222.76, Praga 167.25-167.8025, Zürich 1094.40-1097.40.

Beograd, 29. septembra. Berlin 13.4350 do 13.4650, Curih 10.9440-10.9770, Dunaj 7.9610 do 7.9910, London 274.10-274.90, Pariz 220.76 do 222.76, Praga 167.28-168.08.

Dunaj, 29. sept. Amsterdam 285.66, Beograd 12.5487, Berlin 168.59, Bruselj 98.72, Budimpešta 12.546, Bukarešta 4.2087, Kopenhagen 189.45, London 34.4276, Madrid 74.50, Milan 37.0775, Newyork 708.20, Pariz 27.79, Praga 21.0175, Sofija 5.1340, Stockholm 190.35, Varšava 79.86, Zürich 137.75.

Curih, 29. septembra. Beograd 9.12875, Pariz 20.23, London 25.0425, Newyork 51.535, Bruselj 71.88, Milan 26.99, Madrid 54.35, Amsterdam 207.85, Berlin 122.70, Dunaj 72.74, Stockholm 138.45, Oslo 137.95, Kopenhagen 137.9750, Sofija 8.7325, Praga 15.2925, Varšava 57.75, Budimpešta 90.2225.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 29. septembra. Drž. papirji: 7% inv. pos. 87.75-88, voj. škoda ar. 436-437.75, kasa 436.50-437 (437), december 436-438, 437, 436.50, 4% agr. (obv. 55 bl., 7% Bler. pos. 83.25 do 84.50, 8% Bler. pos. 95.50-96.50, 7% pos. hip. b. 83.25-84 (83.25). — Banke: Hrvatska

Sport

Lige: Belgija - Švedska 2:2 (1:1).
Helsingfors: Finska - Švedska 4:4 (4:1).

LAHKOATLETSKI MEETING SK. ILIRIJE

V soboto in nedeljo je imela Ilirija ženski in moški meeting, ki je prinesel nekatere prav dobre rezultate. Nastopilo je skupno okoli 100 tekmovalcev obojega spola Ilirije in Primorja. Najboljši rezultati so bili: skok v višino, kjer je Trainikova z rezultatom 1.48 m za 2 cm zboljšala svoj lastni jugoslovanski rekord. Korče (P) je zboljšal slovenski rekord v skoku v daljavo na 6.46 m. Omeniti je še zmago Skoka (P) na 100 m v času 11.4, skok Trainikove v daljavo 4.81 m, prav lep rezultat juniorja Pustiška (I) v metu krogle 5 kg s 12.72 m. Prav lep je tudi uspeh obeh juniorjev Ilirije Stareta in Pustiška, ki sta v skoku v višino dosegla 1.50 m. Za naše razmere prav lep čas je dosegla Adler (I) v teku na 800 m s 2:53.4.

Meeting je bil prav dobro organiziran in sta istočasno delovali dve juriji.

PLAVALNO PRVENSTVO SREDNJIH ŠOL

Letos se je vršilo drugič prvenstvo ljubljanskih srednjih šol v plavanju, skokih in v waterpolu za prehodno darilo S. K. Ilirije. Tekmovanja, ki se je vršila v soboto in nedeljo v bazenu Ilirije, se je udeležilo 6 srednjih šol in sicer klasična gimnazija, II. in III. drž. gimnazija, realna, tehnična sred. šola in ženska realna gimnazija.

Nastopili so samo znani plavalci in plavavice ter je nepričakovano zmagala ženska realna gimnazija s 136 točkami, slede klas. gimnazija s 110, III. drž. gimnazija s 77, realka s 67, II. drž. gimnazija s 26 in tehn. sred. šola s 4 točkami. Lani je zmagala klasična gimnazija s 131 točkami pred žensko realno gimnazijo, ki je dosegla 104 točke.

Najboljši rezultati: Lampetova (Ž. r. g.) na 50 m prosto 37.1, Wilfan (KL. g.) na 100 m hrbtno 1:18.9, Sever Mara (II. d. g.) na 100 m prsno 1:39.6, Wilfan (KL. g.) na 50 m prosto 28.6, Stegnar (III. d. g.) na 100 m prsno 1:33.8 in Lampetova (Ž. r. g.) na 100 m prosto 1:27.8.

V waterpolu je zmagala realka, ki je dobila vse igre.

KOLESARSKA DIRKA V MARIBORU

V nedeljo je priredil tukajšnji agilni in krasno napredujoči kolesarski klub »Perunc« dve zaključni tekmi za klubovo prvenstvo. Prva dirka za seniorje je bila na 60 km dolgi progi Maribor-Marenberk, druga za juniorje pa na 30 kilometrov dolgi progi Maribor-Fala. Na Vodnikovem trgu je startalo 26 dirkalcev. Zmagal med seniorji je zopet odnesel Stefan Rozman, ki je prišel na cilj v 1 uri in 58 minutah, 2. Ivan Vozanjak v 2 urah in 12 minutah, 3. Drago Cotič v 2 urah, 12 minutah in 10 sekundah. Med juniorji je prišel na cilj prvi Bruno Faninger v 59 minutah, drugi St. Strudin v 1 uri, tretji pa le z malo diferenco za drugim in prvim. Po tekmi je bil v restavraciji »Maribor« družabni večer, na katerem so se razdelila darila in nagrade. S to prireditvijo je klub »Perunc« zaključil letošnjo sportno sezono.

Mali oglasi

CENA. Oglasi socialne in posredovalne vsebine: vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanjši znesek Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par.

Za pismene odgovore priložite znakmo.

Ček. račun Ljubljana št. 15.621.

Trboveljski premog

Specijalni »K O K S« za kurjavo naročite pri ILIRIJI.

Dunajska cesta 46. — Telefon 28-20, 25-95.

Ako želite kupiti na obroke

obrnite se na KREDITNO ZADRUGO METAJLNIH TRGOVCEV

r. z. z. o. z. v Ljubljani
Cigaletova 1 (zr. sod.)

Iščem tihega družabnika

za novo rentabil. podjetje brez konkurence. Potreben kapital 100 tisoč Din. Ponudbe na upravo pod »Svetla bodočnost«.

Pisalni stroj

znamke »Mignon« prodam. Prodajno ceno in naslov pove uprava.

Bosanske slive

prima, suhe, v zabojčkih po 5 kg 49 Din, po 10 kg 98 Din, suhe hrške, jabolka zabojček 10 Din ceneje, razpošiljam franko vsakega naročnika po povzetju ali predplačilu. Ekspert G. Drechsler, Tuzla, Bosna. 516

Mlad gospod

išče znanja z gospodično prijatelje zunanosti in čiste preteklosti v starosti od 18-24 let. Prednost gospodične iz boljše družbe. Ponudbe pod polnim imenom in s fotografijo pod »diskretnost in zene«.

Jabolka

kupimo v večji množini. — Ponudbe na upravo pod »Izbrana«.

II. KOLO PRVENSTVA V LJUBLJANI

Rezultati nedeljskega prvenstva so precej presenetljivi. Ilirija je z izredno visokim rezultatom odpravila Svobodo, dočim je Hermes komaj proti Grafiki rešil eno točko.

Ilirija - Svoboda 11:1 (4:1)

Ilirija je svojega nasprotnika naravnost presegla. Napad je bil izredno plodovit in je enajstkrat potresel mrežo Svobode. Med igro Ilirije in Svobode je bila razlika celega razreda. Napadci Ilirije so bili izvrstno pri strelu in je imel vratar Erman polne roke dela. Rešil je neštivilno ostrih strelcev, je pa imel tudi izredno slabe trenutke.

Svoboda je igrala požrtvovalno, bila je pa napram briljantnim kombinacijam prvaka brez moči.

Sodnik je grešil v presoji off-sidov in ni priznal dveh regularnih golov Ilirije.

V predtekmi obeh rezerv je zmagala Ilirija s 3:1 (1:1).

Hermes - Grafika 3:3 (0:1)

Repriza tekme Ilirija-Sašk, Hermes je napadal in krasno kombiniral, Grafika je parkrat prodrla in dosegla gole. Ponovno je prišla do izraza impotenca šiškarjev v pogledu streljanja. Zastreljanih je bilo nebroj zrelih šans. Grafiki je bil olajšan posel radi nesigurnosti Hermesove obrambe. Najboljši mož na polju je bil srednji krilec Hermesa — Zalokar. Grafika je do 20 minut pred koncem vodila s 3:1. Sodnik g. Pevalek.

V predtekmi rezerv je zmagala Grafika s 6:3 (3:2).

V II. razredu je Natak napričakovano podlegel Korotanu s 1:0.

Prvenstvo v Celju

Prvenstvena tekma med Atletiki in Olimpom je bila zaključena 15 minut pred koncem ob stanju 4:1 za Atletike. Sodnik g. Stoklas je bil dejansko napaden, policija pa je preprečila najhujše.

PRVENSTVENE TEKME V MARIBORU

Nedeljske nogometne tekme za prvenstvo niso prinesle nikakih presenečenj in so vse končale, kot je bilo pričakovati.

I. S. S. K. Maribor - S. K. Svoboda 14:1 (7:0)

Maribor, ki je nastopil s tremi rezervami, kljub visoki zmagi ni povsem zadovoljil. Najboljša formacija možstva je še bila obramba z vratarjem Korenom na čelu. Edini gol ne gre na račun obrambe, temveč na račun sojenja g. Fischerja. Napadniki trije so igrali dobro, posebno Bertonec, Hreščak igra preveč egoistično. Senica kot vodja napada je zastreljal nebroj zrelih šans. V dobri formi sta bila tudi Domicelj in Končič, Kirbiš pa je vse preveč silil v napad.

Svoboda je igrala zelo raztrgano. Vratar pa splot ni držal nobene žoge in tako so zdevali žogo čna za drugo v mrežo.

Sodnik g. Fischer ni bil baš na višini in je napravil precej pogrešk.

S. K. Železničar - S. K. Rapid 0:0

Tekma se je končala, kakor je bilo pričakovati, neodločeno. Kljub prizadevanju obeh strani, sta ostali obe svetišči nedotaknjeni. Pri vsej tekmi se je opazila rahla premoč Železničarja, ki pa iste niso znali izrabiti in so mnogo zrelih šans zastreljali. Pri obeh moštvi se je odlikovala obramba, Železničar je imel boljše moči v napadu in krilski vrsti, medtem ko je Rapid igro forsiral po izbornih krilih. Pri Rapidu je igral tudi bivši igralec W. A. C. Hofstätter, ki pa se pri tej tekmi ni baš izkazal.

Sodnik g. Cimperman iz Ljubljane je sodil zelo dobro.

S. K. Rapid rez. - S. K. Železničar rez. 2:1 (2:1)

V predtekmi je rezerva Rapida zaslužno premagala rezervo Železničarja. Tekmo je sodil g. Bergant odlično.

DRŽAVNO PRVENSTVO

Dosedaj neporaženi Hajduk je moral v Beogradu prepustiti BSK obe točki in je podlegel s 2:5 (2:3).

V Sarajevu je zmogla Concordia ondotno Slavijo po trdem odporu s 3:1 (1:1).

Jugoslavija je dosegla v Osijeku rezultat 3:0 (1:0). Slavija je bila enakovredna le v prvem polčasu.

V prvenstvu so sedaj štiri klubi s 6 točkami, na prvem mestu je Jugoslavija s scorem 8:4, sledi BSK s 13:7, Hajduk s 13:8 in Concordia s 10:8. Obe Slaviji sta brez točk, Sarajevčani imajo score 5:10, Osječani pa 3:12.

SKT: DSK Svoboda Vič 5:0 (1:0)

SKTržič. V nedeljo smo imeli kandidata za sprejem v JNS, mlado enajstoročje viške Svobode. Moštvo ima v svoji sredini nekaj dobrih moči, ki obetajo postati ob smoternem treningu trdna opora svojega moštva. Domačini so že pred odmorom izvojevali svoj gol; po odmoru pa so vedno bolj uveljavljali svoj premoč in še štirikrat potresli nasprotnikovo mrežo. Tekmo je dobro sodil gospod Osebek. Prihodnjo nedeljo bo SKTržič nastopil proti SKBorcu v Jesenic.

OSTALE NOGOMETNE TEKME

Rakek: Javornik - Egan (Novo mesto) 4:3 (3:0).

Zagreb: Gradjanski - Hašk 2:1 (1:0).

Dunaj: Austria - Wacker 2:1, Rapid - Vienna 3:0, Sportklub - Fac 3:1.

Dresden: Nemčija - Madjarska 5:3 (0:3).

Berlin: München - Berlin 5:4 (3:0).

Milan: Ambrosiana - Sparta (Praga) 2:2 (0:0), srednjeevropski pokal.

Večje suho skladišče

v bližini kolodvora, za takoj ali pozneje, se išče. Ponudbe do 8. oktobra 1930 pod »Suho skladišče«, na upravništvo »Jugoslavana«.

511

Dobro, modni kavarni
Športni ševci
za fine oblake in zakaje.
Velika izbira, ugodne cene
R. MIKLAUC "Pri Škofu"
Ljubljana
Lingarijeva ulica - Medlar
ska ulica - Pred školjico.

J. Hlebš
družba z o. z.
Ljubljana, Sv. Petra cesta 33
pleskarstvo in
soboslikarstvo
155
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča
dela, katera izvršuje točno, solidno in po
konkurenčnih cenah pod garancijo

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VIII. No. 6431.

2-2

Razglas.

Na podlagi § 54, odstavka 2 obrtnega reda se pozivajo vsi imetniki koncesij za periodično prevažanje oseb v območju Dravske banovine, da predložijo v lastno odgovornost zimsko vozno red, svojih avtobusnih prog, v kolikor niso tega že storili, oziroma, v kolikor ne ostanejo v veljavi dosedanja oblastvena odobrenja vozni redi.

Po obvestilu iz direktije državnih železnic v Ljubljani ne bo bistvenih izpremenb železniških voznih redov.

Vozni red, ki naj se predloži v 3 izvodih ob priključitvi takse Din 20.— v kolikor po tar. post. 5. taks. tarife zakona o taksah za odobritev, mora vsebovati tudi kilometražo in cenik.

Ne glede na to, preko koliko srezov gre avtobusna proga ali od katerega oblastva je bila koncesija podeljena, je vse vozne rede, in sicer za celotne proge do vključno 4. oktobra 1930. predložiti neposredno kraljski upravi Dravske banovine v Ljubljani, ki bo vozne rede, kojih odobritev pritiče obrtnim oblastvom I. stopnje, po pregledu dostavila tem v poslovanje.

Podjetja, kojih vozni redi ostanejo neizpremenjeni, naj to javijo v zgornjem roku.

Opozarja se, da se izpreminjanje odobrenih zimskih voznih redov ne bo pripuščalo brez tehtnega razloga in da se bo proti podjetjem, ki bi obratovala brez oblastveno odobrenega vozne reda ali preko njega, in proti podjetjem, ki bi vozne rede samolastno izpreminjala, postopalo po kazenskih določilih obrtnega reda.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine,
v Ljubljani, dne 24. septembra 1930.

Po odredbi bana

načelnik

oddelka za trgovino, obrt in industrijo:
dr. Marn, s. r.

*

I. No. 4709/7.

Razglas.

Minister za prosveto je z razpisom od 16. sept. 1930., P. br. 34.971, na tuuradni predlog in po zaslusanju rektorata ljubljanske univerze, postavil sledečo izpraševalno komisijo za pravosodni državni izpit na juridični fakulteti univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani za triletno poslovno dobo, od 27. maja 1930 do 27. maja 1933:

Za predsednika: Dr. Škerlja Milana, rednega profesorja pravne fakultete v Ljubljani.

Za prvega podpredsednika: Dr. Dolenca Metoda, rednega profesorja pravne fakultete v Ljubljani.

Za drugega podpredsednika: Dr. Tekavčiča Frana, advokata v Ljubljani.

Za člane:

Dr. Eberla Erika, sodnika apelacijskega sodišča v Ljubljani,

Dr. Gabra Milka, sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani,

Dr. Golio Vladimira, podpredsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani,

Dr. Sajovica Rudolfa, sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani,

Dr. Stuhca Antona, sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani,

Dr. Šviglija Antona, advokata v Ljubljani,

Dr. Tekavčiča Frana, advokata v Ljubljani,

Dr. Tominška Frana, advokata v Ljubljani.

Kralj. banska uprava Dravske banovine,
dne 25. septembra 1930.

No. 209/116.

Razglas

2265-3-1

o drugi pismeni ofertalni licitaciji za izvršitev regulacijskih del na Muri v obmejnem pasu.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje na podstavi členov 86. in 98. zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910. in njegovih sprememb, odnosno spopolnitve za prevzem in izvršitev

regulacijskih del na Muri v obmejnem pasu druge javno pismeno ofertalne licitacije v skrajšanem roku na dan

13. oktobra ob 11. uri

v prostorih tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II.

Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih tehničnega oddelka v Ljubljani, Turjaški trg 1, II. nadstropje.

Ponudbe je predložiti v obliki opotnega popusta v procentih na cene uradno odmerjenega proračuna, ki znaša 490.460 di. narjev.

Zapečatene ponudbe, opremljene s kolekom za 100 Din (priloge s kolekom za 2 Din) morajo izročiti ponudniki na dan licitacije z označbo »Ponudba za regulacijska dela na Muri na progi občin Gornja Radgona—Melé, km 102-90—98-00, ponudnika N. N.« neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldan. Na poznejše ali nepravilno opremljene ponudbe se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne, posebne in licitacijske pogoje, ter mora položiti kavicjo: domačini 50.000 Din, tuji državljani 100.000 Din, bodisi v gotovini ali drž. vrednostnih papirjih, oziroma garantnih pismih, izdanih po denarnem zavo-

du v smislu čl. 86 zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24 pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »E« Pogodbe in nabave.

O položeni kavicji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh davčnih plačil, potrdilo trgovske zbornice TOI o sposobnosti, ter potrdilo ministrstva za zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti predsedniku licitacijske komisije.

Pooblaščenec mora poleg tega predložiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Državna uprava si pridržuje pravico oddati razpisano delo, ne oziraje se na višino ponujene vsote, oziroma vse ponudbe odkloniti brez vsake obveznosti. Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 (šestdeset) dni po licitaciji.

Kr. banska uprava Dravske banovine
v Ljubljani, dne 25. septembra 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Preds. 388/4/30-1.

3-1

Razpis.

Pri deželnem sodišču v Ljubljani se odda mesto pisarniškega uradnika v 3. skupini III. kategorije; obenem se oddajo vsa mesta pisarniških uradnikov, ki bi se izpraznila v teku razpisa ali zaradi njega tudi pri drugih sodiščih.

Svojerodno spisane, pravilno kolekovane in s prilogi opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti najkasneje do dne 30. oktobra 1930.

pri podpisnem predsedništvu.

Predsedništvo dež. sodišča v Ljubljani,
dne 27. septembra 1930.

*

E 1535/30-10.

2267

Dražbeni oklic in poziv k napovedi.

Na predlog Hranilnice mestne občine v Celju, po dr. Voršiču zahtevajoče stranke, bo dne 24. oktobra 1930. ob devetih pri tem sodišču, v sobi št. 4, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: zemljiška knjiga: Sv. Pongrac, vl. št. 206, označba nepremičnin: hiša z gospodarskimi poslopji Din 265.000.—, zemljišča Din 161.382-60, pritlikline Din 36.515.—; cenilna vrednost: Din 462.997-60; najmanjši ponudnik: Din 308.598-40.

K nepremičnini zemljiška knjiga Sv. Pongrac, vl. št. 206, spadajo sledeče pritlikline: 1 par konj, 2 kravi, 1 telica, 2 voza, 1 mlatičnica, 10 sodov, 8500 hmeljev in razno gospodarsko orodje v cenilni vrednosti

36.515.— Din. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja. Vadaj Din 46.289-76.

Okrajno sodišče v Celju, odd. III.,
dne 5. septembra 1930.

E 158/30-7.

2261

Dražbeni oklic.

Dne 30. oktobra 1930 ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Trojan, vl. št. 79 in 171. Cenilna vrednost, po odditku vknjiženega realnega bremena, ki ga je prevzeti brez zaračuna na najvišji ponudnik: 1243-70 Din; najmanjši ponudnik: 3000 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče na Brdu, odd. II.,
dne 17. septembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Štev. 18.234/2058/1930.

2269

Razpis.

Gospa Auer Pavla, katera je na podlagi koncesijske listine z dne 5. avgusta 1891. št. 11.357 kot vdova po Francu Auerju izvrševala koncesijirano obrt dimnikarjev s stajališčem v Mariboru, Glavni trg št. 4, je dne 1. avgusta 1930. gorenjo obrt odjavila.

Vsled tega se gorenja obrt v katastru za koncesijirane obrti pod tek. štev. VII/3 izbriše.

Obenem se v smislu določb členov 2 in 3 pravilnika za izvrševanje dimnikarskega obrta v kraljevini Jugoslaviji (Uradni list št. 108/1926.) razpisuje izpraznjeno mesto dimnikarskega mojstra.

Pravilno kolekovane, s predpisanimi prilogi opremljene prošnje se morajo do 20. oktobra 1930. vložiti pri mestnem načelnstvu.

Mestno načelnstvo v Mariboru,
dne 19. septembra 1930.

Razne objave

2270

Poziv upnikom.

Tvrdka Ivan Korošec, družba z omejeno zavezo v Bohinjski Češnjici, je v likvidaciji. Podpisani pozivam vse eventualne upnike, da prijavijo svoje terjatve do 1. novembra t. l.

Radovljica, dne 26. septembra 1930.
Jakob Špicar, likvidator.

Ljubljanski morfinisti

Ljubljanci čitajo v časopisih čisto o žrtvah belega praška — kokaina in morfija. V velikih mestih je teh žrtev vedno več, že cela armada jih je teh revežev, ki se zavedajo, da so v krepilnih demonih, iz katerih jih more rešiti samo smrt, največkrat nasilna, tragična smrt.

Čitali smo tudi že, da Zagreb in Beograd ne zaostajata v tem pogledu za Dunajem, Berlinom ali Londonom. Da je segla strašna epidemija kokainizma in morfinizma tudi v ti dve naši veliki mesti in to v najširše plasti prebivalstva. V Beogradu pozna beli prašek delavce ravno tako dobro kakor hčerka ali sinček bankirja ali ravnatelja.

Novost pa bo za marsikoga, da tudi Ljubljana ni brez kokainistov in morfinistov.

Najbednejše žrtve vojne

Pričnimo z najbolj žalostnim poglavjem o morfinistih in kokainistih v Ljubljani. To je poglavje o ljudeh, ki so gotovo najstrašnejše žrtve svetovne vojne, ki so postali med vojno morfinisti.

Takih žrtev svetovne vojne je po vsem svetu dovolj; so žive trpeče žrtve svetovnega klanja; v primeri z onimi, ki so jih granate ali strelne razmesarile na mestu, in o katerih je samo še časopis poročal, da so padli na polju slave, so to še vse bolj strašne žrtve vojne. Prve so pokopali in komaj da se jih sorodniki spomnijo, ti pa žive še med nami in so grozne priče let strahote od 1914 do 1917.

Morfij za težko ranjene

Marsikomu ni jasno, kako so mogli postati ljudje med vojno v bolnicah morfinisti. Sledeča izpoved takega morfinista, ki živi sedaj v Ljubljani, in katerega ljubljanci vidijo tu pa tam

ponoči v kavarnah, pojasnjuje, kakšno vlogo je igral morfij med vojno v bolnicah.

Morfinista sem našel v zakotni ljubljanski kavarni po polnoči. Vzbudil je mojo pozornost s svojim upadlim mrtvaško bledim obrazom, ko je z mrzlično nervozo pisal pri mizi. Oč časa do časa je pa potegnil iz žepa stekleničico in vbrizgalko in si vbrizgal zdaj v roko zdaj v prsa tekočino. Njegove oči, kretanje in vbrizgalka so mi povedale, da je morfinist. Prisedel sem k mizi in takoj mi je zaupal, da je grafolog in hiromant in še velik revež, ker je — morfinist in kokainist. Pisal je grafološko analizo rokopisa, ki ga mu je dal gospod pri sosedni mizi. Za 30 Din mu je napravil, kakor mi je ta gospod pozneje pravil, prav pogodeno sliko o njegovem značaju in je uganil nekatere dogodke iz njegove preteklosti.

Usodna injekcija

Nesrečnej je inteligenčen človek in ko vidi, da ima opravka s človekom, ki ga razume, mu odkrije vso svojo jedno dušo. Nisem si mogel kaj, da ga ne bi vprašal najprej, kako je postal morfinist. In pripovedoval mi je o svoji usodi. Leta 1914. je moral k vojakom. Že prve mesece je bil težko ranjen v Galiciji. Pripeljal so ga v bolnico. Dum-dum krogla mu je prestrelila pljuča in mu izbila ključnico. Zdravniki so obupali nad njim, toda zaradi zdrave konstitucije je premagal krizo. Operirali so ga, mu razrezali ves prsen koš in ga izročili v varstvo bolničarjem. (Odpel si je srajco in mi pokazal brazgotine in luknjo v prsih.)

Ponoči se je težko ranjen zbudil in začel tuhtati od bolečin. Zbudil je vso bolnico. Rjugal je kakor žival in skoro pobesnel od trpljenja. Trgal si je obveze in butal z glavo v zid. Bolničar ga je skušal pomiriti, ker mu pa to ni uspelo, je vzel vbrizgalko z morfijem in mu ga vbrizgnil v roko. Bolnik se je pomiril, toda

ta trenutek je bil zanj usoden, s tem dnem je postal morfinist. Pomirili so ga še poslej večkrat z morfijem in ko je zapustil bolnico kot težek invalid, je mislil samo še, kako in kje bo dobil — morfij. (Ko je končal, si je kar mimogrede vbrizgnil v nogo novo dozo morfija in to tako spretno, da slab opazovalec in gostje v kavarni tega niso opazili.)

Tako so torej postali, kakor ta, tisoči drugih težko ranjenih vojakov med vojno v bolnicah morfinisti. Nekaterim so zdravniki odredili morfij, še številnejšim so ga pa vbrizgali strežaji in bolničarji brez vednosti zdravnikov, da so pomirili od bolečin rjoveče ranjence.

Do 80 injekcij na dan

Pogovarjal sem se z nesrečnejem še o tem in onem. Je westfalski Slovenec. Pristojen je v naše kraje in prebiva zdaj v Ljubljani, kjer dobi najlažje morfij in kokain, brez katerega ne more živeti. Ima kot invalid recept, s katerim si kupi dnevno za 80 ali 100 Din morfija. Vbrizga si dnevno do 80 injekcij.

Ko zapro kavarne, odide s kovčgom, kjer ima papir in kaj vem še kaj, pred Prešernov spomenik in tam piše svoje grafološke analize. Ljudje ga že poznajo. Radi mu dajo miloščino. Zgodi se tudi, da ga kak surov pijan ponočnjak nahruli z lenuhom in sleparjem. S temi srčnimi suroveži obračunajo navadno drugi. Morfinist se samo razburi in v razpoloženju, v katerem je po 50 injekcijah, opominja, da ni odgovoren za dejanja, ki jih stori v takem stanju. Z napol blaznim pogledom in strašno izpačenim obrazom se zahvali za psovke.

Okoli 3. ure zjutraj si vbrizgalko zapiči kar v roko in jo pokrije z rokavom ter si počasi vsako minuto vbrizgne nekaj tekočine, dokler ni vbrizgalka prazna. Tedaj si jo potegne iz kože in kri se mu vlije po roki. Obriše si jo s cunjjo in vbrizgalko znova napolni.

Kdor vidi tega reveža, to žrtev vojne, ve, da je bila usoda onih, ki so jih granate na mestu ubile, v primeri s tem človekom neskončno bolj mila in naklonjena.

Morfij ali samomor

Ko sem se poslavljati od tega nesrečnejša vseh nesrečnejšev, mi je zaupal še svojo največjo skrb in bol. V kratkem bo izšel nov zakon, po katerem bodo dobivali v lekarnah samo oni morfij, ki bodo imeli za vso dozo nov recept. Zdaj dobivajo predpisano dozo morfija na recept, ki velja za več mesecev.

Zato mi preostane samo dvojce, mi je rekel morfinist, ali se odvadim morfiju ali si končam življenje. Poskusil se bom odvaditi. Legel bom v posteljo in jemal vsak dan manj morfija. Namodelil ga bom z alkoholom.

Na obrazu sem mu videl, da je prepričan, da se bo odvadil zavživanju tega strašnega mamila. Tedaj sem se pa tudi spomnil na ubogo Marijo Orako, slavno igralko, ki je nedavno umrla. Menda dvajsetkrat je začela kuro v sanatorijih, da bi se odvadila zavživanju morfija, pa se ji ni posrečilo. Imela je na razpolago denar za drage sanatorije za morfiniste, pa ni nič pomagalo. Kako se bo ta revež sam odvadil morfija, ko je tako bešen, tako v oblasti strasti, brez sredstev, da je vesel, če zasluži z grafologijo in prosjačenjem 100 Din dnevno, da teče v lekarno in si kupi mamila ter z vbrizganjem vsaj trenutno pozabi na svojo žalostno usodo in vsaj trenutno zaplava v morfijsvo kraljestvo fantazij in izgubi iz zavesti telesno in moralno trpljenje.

Tako je žalostno poglavje o žrtvah svetovne vojne, ki so jih zastupili in vrgli v krepilne strasti morfinizma. Nič manj žalostno ni drugo poglavje o onih številnih morfinistih in kokainistih v Ljubljani, ki so se vdali mamilu iz brezdelnosti in blaziranosti. To je kader onih hipercivilizirancev in degenerirancev, ki niso žrtve vojne, temveč žrtve propadajoče dobe

Novo glavno mesto Avstralije

Kako nastane glavno mesto? - Drag načrt - Novo glavno mesto ni priljubljeno

V zemljepisnih knjigah sta označeni dve mesti kot največji in najpomembnejši v Avstraliji: Sydney in Melbourne. Trgovsko glavno mesto je bilo in utegne še dolgo ostati Sydney, sedež vlade pa je bil v mestu Melbourne. Med obema mestoma se je razvila ostra tekma za prvenstvo, zlasti odkar se je vseh 6 avstralskih kolonij združilo v eno samo zvezno državo.

Avstralski parlament pa se ni mogel odločiti za eno niti za drugo mesto kot za državno prestolico, ampak je sklenil zgraditi 7 ur železniške vožnje daleč od Sydneya popolnoma novo državno prestolico. Če ima Amerika lahko poleg Newyorka še svoj Washington, zakaj ne bi bilo tako tudi v Avstraliji.

Tato je nastalo novo glavno mesto Avstralije Canberra. Naglas je na prvem zlogu. Mesto seveda še ni gotovo, ampak šele nastoja. Zidajo ga na širni visoki planoti. Sklepom parlamenta, naj se sežida novo glavno mesto baš tam, kjer ga zidajo, pa niso vsi avstralski prebivalci in parlamentarci zadovoljni, kajti po zimi prihajajo preko omenjene visoke planote zelo mrzli vetrovi, poleti je pa vročina neznosna.

Avstralski so sklenili zgraditi novo glavno mesto na omenjeni visoki planoti zato, da ne bi imeli povsod prvo besedo razni lokalni politiki, ampak da bi bilo novo mesto res glavno - mesto za vso državo. Ko so se odločili za zidavo novega mesta, so porabili veliko imenitnih arhitektov in gradbenikov, da napravijo načrte, in prva nagrada je znašala poldrug milijon dinarjev. Prvo nagrado je dobil neki Amerikanec in tedaj dalje je avstralska vlada potrošila za zidavo novega glavnega mesta že nad milijard dinarjev.

Najprej so začeli delati obširne parke in trtve. Pred provizorno zgradbo parlamenta se širijo obsežni nasadi tulp, za katere žrtvovala država nad 10 milijonov dinarjev. Celih 40 milijonov dinarjev bo veljalo novo kopališče, okrog 30 milijonov dinarjev pa bodo zazidali za novi muzej. Samo vzdrževanje javnih nasadov stane državo na leto okoli 15 milijonov dinarjev. Za ceno 40 milijonov dinarjev je dala država sezidati 10 velikih hotelov, privatna vila za predsednika vlade pa je veljala 40 milijonov dinarjev. Dobro je poskrbljeno tudi za obširne športne prostore, za sprehajališča in za zabavišča, da se gospodom politikom in parlamentarcem ne bo treba dolgočasniti.

Vkljub veliki skrbi vlade za dobrobit in ugodno počutje parlamentarcev in uradnikov pa niso zadovoljni ne eni ne drugi. Eni kot drugi, ki so doslej v Melbourne-u prav lepo in mirno živeli, smatrajo bivanje v novem glavnem mestu za neke vrste pregonstvo.

Posebno ženske so nezadovoljne. V Canberra namreč ni še nobenih luksuznih trgovin. Mnogi uradniki, ki so bili prestavljeni v Canberra, so se morali zopet ločiti od svojih rodbin, ker v novem glavnem mestu še ni dovolj šol. Življenje na dve strani pa požre velik del denarja, ki so ga rodbine porabile prej lahko za razne manj potrebne izdatke. Za zabavo skrbi zaenkrat v Canberra samo eno kino-gledališče, prepovedan pa je tudi alkohol.

Parlamentarci, ki jih je 114, so se pa razmeroma hitro udali v svojo usodo. Parlament zboruje navadno le 5-6 mesecev na leto, na teden pa le po 3-4 krat. Ker pa imajo gospodje prosto vožnjo po železnici, se torej prav lahko vozijo na oddih v Sydney ali pa v Melbourne, kjer uživajo po mili volji vse sladkosti in sitnosti velikomestnega življenja. Nerodno je le to, da zveza z obema mestoma ni direktna, ampak je treba prestopati in sicer vsled »nerodnega« voznega reda zelo zgodaj zjutraj. Takrat so gospodje zelo nevoljni.

Ni pa dvoma, da se bo novo glavno mesto Avstralije kmalu razvilo v pravo središče Avstralije in da bo postalo simbol avstralskega edinstva in solidarnosti.

»Stari« avstrijski kancler dr. Seipel
Bivšega avstrijskega kanclerja dr. Seipela, ki je potoval po Norveškem, je kršćansko-socialna stranka na Dunaju podelila ob izbruhu vladne krize v Avstriji brzojavno domov. Izgleda, da bo pri sestavi nove avstr. vlade bivši kancler dr. Seipel igral veliko vlogo.

Razkošne jahte ameriških bogatašev

Kaj so jahte? Jahte so ladje, ki si jih dajo porediti bogati ljudje za svojo privatno rabo, torej ne ladje, s katerimi se prevaža blago in potniki za denar, ampak služijo samo za šport, za veselje in uživanje.

Jahta ni vedno mala ladja, ampak moderne jahte so tudi prav velike, da lahko vozijo ne samo ob obrežju, ampak tudi preko oceanov. Njihova oprema je običajno zelo razkošna, vsaj služijo, kakor rečeno, večinoma le zabavi in veselju.

Mladi ameriški bogataš Kornelij Vanderbilt je nedavno napisal v nekem ameriškem listu sledeče: »Ko sem te dni videl jahto svojega četa 'Atlantice', ko je ravno odplula na pot v Zapadno Indijo s posadko 55 moških, mi je postalo kar težko. Jezil sem se, ko sem pomislil, kako bi meni prav prišlo tistih 4000 dolarjev, kolikor stane vzdrževanje jahte na dan.« Iz te izjave indiskretnega milijonarskega mladeniča je svet prvič zvedel, koliko stane jahta oziroma njeno vzdrževanje: Mogoče je mladi milijonar nekoliko pretiraval po ameriški navadi, ampak tudi če odštejemo 1000 dolarjev, je znesek za vzdrževanje jahte še vedno dovolj visok.

Neki Amerikanec pa je vprašal znanega kralja bankirjev Morgana, ki ima seveda tudi svojo jahto, koliko stane jahta in njeno vzdrževanje. Morgan mu je rekel: »Nikar si je ne omislitel! Kdor vpraša po rešitvah, ni vreden, da si jo kupi!« Ta odgovor nam bo razumljiv, če pomislimo, da stane gospoda Morgana njegova razkošna jahta »Corsair« na leto nad pol milijona dolarjev.

Morgan je edini ameriški milijonar, ki da graditi svoje jahte v Ameriki, sicer pa velja za »moderne«, da si dajo graditi jahte v Kijevu in Nemčiji. Sedaj delajo v Kijevu največje in najbolj razkošne jahte za ameriškega finančnega magnata Harrisona Williamsa. Ta jahta bo 165 metrov dolga in njena posadka bo štela 130 moških. Stroji jahte bodo imeli 30.000 konjskih sil, tako da bo ta ladja ena najhitrejših na svetu. Na jahti bo prostora za 100 gostov.

V Ameriki je dosti milijonarjev, ki se vsaki dan vozijo s svojimi jahtami iz newyorške okolišnice na borzo. Gospod se poda zjutraj naravnost s svojega telovadišča na krov ladje. Kakor hitro je gospod na krovu, potegnejo kvišku njegovo zastavo, kakor je ta običaj pri kroganah glavah. Potem ladja odpluje. Spotoma go-

spoda obrijejo, počesejo, in potem si izbere gospod obleko, ki jo misli nositi ta dan. Nato pregleda gospod prva borzna poročila, ki jih dobi na jahti brezplačno. Po zajtrku narekuje tajnikom in stenografijam svoja prva povelja. Mornarji pa morajo paziti, da jih ne prehitijo kakšna jahta gospodovega konkurenta. Če jih prehitijo, je to zanje največja sramota.

Okoli 11. ure pridejo v Newyork. Gospod gre v svojo pisarno, jahta pa čaka ob bregu. Popoldne se gospod zopet vrača domov, kamor pa navadno še povabi s seboj po 20 do 30 svojih ožjih prijateljev. V kabinah so za prijatelje vedno pripravljene večerne črne obleke, da se dežjo k večerji lahko v »evening-dress« (v večerni obleki).

Novi sovjetski poslanik v Berlinu?
Za novega sovjetskega poslanika v Berlinu bo imenovan brzkone dosedanj vodja ruske trgovske agencije v Londonu Chintchuk, ki ga kaže naša slika.

500.000 km za lunt medu

Ameriški poljedelski urad je napravil zanimiv poskus o delavnosti čebel. Poskuse so delali v Wyomingu, kjer so imele čebele le en sam pašnik z deteljo-lučerno. Čebelnjak so postavili 12 kilometrov daleč od pašnika. Vsaka čebela je morala torej preleteti na dan 24 kilometrov, ko je letela s paše in na pašo. Predno so pa nabrale lunt medu, so morale poleteti pol milijona kilometrov.

Nekaj za brivce

V »Prager Tagblatt«-u piše znani nemški pisatelj Teodor Lessing, kaj bi rad še doživel na tem svetu, da bi bil zadovoljen in miren. Med drugim pravi:

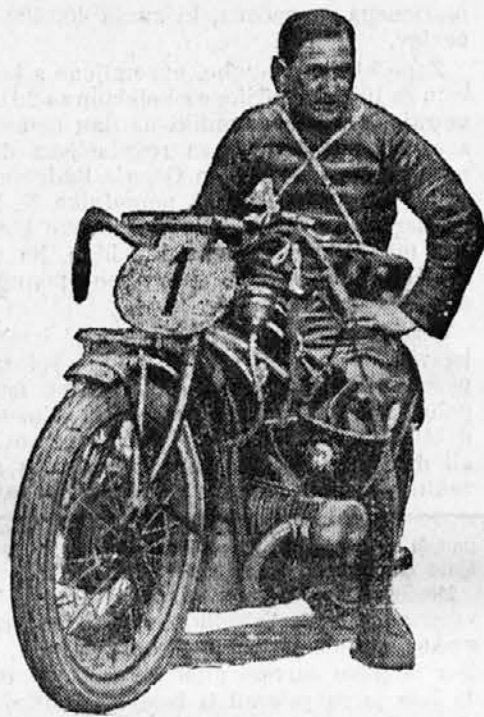
»Rad bi našel brivca, ki si vselej umije roke, predno me začne briti, in ki med tem, ko me brije ali striže, ne govori in ne diha v mene. To je jako nežna obzirnost, ki je pa ne razume vsak. Današnje šole za brivce menda o tem ničesar ne vedo. Jaz imam navado, da zašepetam človeku, ki me brije, še predno začne z delom, lepo na uho, da ga pred drugimi ljudmi ne spravim v zadrego: »Prosim Vas, umijte si najprej roke!« Navadno me smatra brivec vsled te opazke za bedaka, ampak umije se pa le. Kakor si namreč zobozdravnik umije vselej svoje roke, čim vzame v roke drug predmet, tako bi se moral umiti tudi brivec, predno se dotakne novega gosta. Večina brivcev je tudi zelo zgovorna. Ko me drgne z milom, mi pripoveduje vse mogoče dnevnice — ne s hudobnim namenom, ampak ker bi me rad zabaval in kratkočasil. Pri tem seveda diha vame. To je ravno tako nedopustno, kakor če bi zobozdravnik govoril in vame dihal, dokler imam jaz usta odprta. Mi smo seveda vsi preveč vljudni in ne rečemo nič. Jaz si vedno in vedno pritiskam robc na usta in nos, ampak večinoma zastoj, vse nič ne pomaga. In zato vprašam: »Kje živi tisti popolni brivec, ki med britjem ne govori in si vedno umiva roke, predno se loti drugega gosta?«

K mednarodni motociklistični dirki na dirkališču Avus

Znani nemški vozači, ki startajo na dirki

Tennigkeit, Berlin.

Bauhofer, München.

Pätzold, Köln.

Velike motociklistične dirke Nemškega moto-saveza, ki so se doslej vršile na kopališki dirkalni progi v Svinemünde in Kolbergu, se vrše letos prvič v Berlinu na dirkališču Avus. Na dirki, ki se vrši prihodnjo nedeljo sodeluje veliko število nemških in inozemskih dirkačev.

Dobro so se »vlekli«

V kavarni so sedeli skupaj za mizo trije izdelovalci omara za led. Eden je bil Francoz, drugi Anglež, tretji pa Nemec.

Pa je začel pripovedovati Francoz: »Mi smo pravkar izdelali omaro za led, 1 meter visoko in pol metra široko, o omaro smo pa dejali petelina. Potem smo pod omaro napravili ogenj, 500 stopinj prosim. S to vročino smo ogrevali omaro ves dan. Ko smo pa po preteku enega dneva omaro odprli, smo našli petelina v omari še vedno živega.«

Tu se oglasi Anglež: »To ni nič. Mi smo izdelali omaro, 2 metra visoko in 1 meter široko, potem smo dejali vanjo petelina in smo zaneli ogenj pod omaro, 1000 stopinj, prosim. Čez dva dni smo šli pogledat, kaj je s petelinom in glej — še je bil živ!«

Nemec iz Berlina pa je povedal to: »To tudi še ni nič. Tudi mi smo naredili omaro za led, majhno in lično; visokost 50 centimetrov, širokost 10 centimetrov. V omaro smo dali petelina, potem smo jo zaprli, pod omaro smo zaneli ogenj od 5000 stopinj. Čez en teden smo šli pogledat, kaj je s petelinom in glej — bil je mrtev!«

Vsi so se spogledali.

»Petelin je zmrazil«, se je odrezal Berlinčan.

Klavnica na morju

Ladja »New-Sevilla«, ki so jo nedavno izdelali v Kijevu na ladjedelnici »Germania«, ima zadaj veliko odprtino. Ladja je namenjena za lov na kite. Če kita vjamejo in ubijejo, ga potegnejo skozi to odprtino v notranjost ladje, kjer ga potem popeljejo mirno razstreljivo.

Ljudje, na katere se jezimo

Vsaka vznemirjenost ali razburjenost mora imeti svoj ventil, da se izpuha, in šele potem se človek zopet pomiri, da lahko zopet normalno dela. Včasih je tisti nesrečnejši, na katerega spuščamo svojo jezo, zakonski drug, včasih pa ta ali oni nameščenec. Ljudje namreč, ki bi znali svojo jezo ali razburjenost prespati in ljudje, ki imajo dovolj uvidenosti, da sam sebe krote, so vedno bolj redki. Dandanes velja geslo: Bodi na kratko nasajen, bodi nervozen in surov! Kdor hoče dandanes vzdržati take napade, mora imeti zelo debelo kožo!

Moderni velemestni svet prav rad otrs svojo jezo na uradnice, zlasti na telefonistke. Koliko surovih besed morajo te reve dan za dnem preslišati! Mi mislimo namreč, da uradnica ni človek z vsemi človeškimi slabostmi in napakami, ampak imamo tisto ubogo bitje za precizijski stroj, ki naj dela z brzino brzovlaka in ki naj nam preskrbi zaželeno zvezo mogoče še prej, predno smo povedali, kaj želimo; nikdar pa ne pomislimo, da je uradnica pri telefonu tudi le človek, ki ima samo eno glavo in samo dve ušesi in dve roki, ki so neprestano v delu.

Druga običajna žrtev naše razburljivosti zlasti v velikih mestih so sprevedniki cestnih železnic. Kdor se pelje, navadno nikdar »zima čas«, boji se zamude in zato nervozno menca sem in tja in stresa svojo nervoznost na »ubogega sprevednika. Starejši ljudje, zlasti starejše ženske, se vedno pritožujejo, da »nekje vleče« in zahtevajo vedno in vedno od sprevednika, naj vrata in okna še bolj trdo zapre kakor so že. Može pa zopet zahtevajo »zrak, zrak in zrak. Komu naj sedaj ustreže ubog sprevednik? Potem so ljudje, ki poznajo službeni pravilnik mnogo bolje kakor sprevednik in ti morijo ubogega uslužbenca s svojo »modrostjo«, da ni čuda, če sprevednik s svojo sitnobo res vsega zmešajo — in nesreča je kmalu tu.

Mnogo trpe tudi prodajalci in prodajalke, zlasti v modnih trgovinah. Gospe, ki bi rade kupile le kakšno malenkost, so navadno silno nervozne in kolikor več vzorcev zahtevanega blaga jim prodajalec ali prodajalka pokaže, toliko bolj sitnarijo, da navsezadnje že same ne vedo, kaj prav za prav hočejo. Prodajalke znašajo blago skupaj od vseh strani, vedno novo in novo, dokler gospe ne reče: Hvala, si bom še premislila — in gre. Zato pa imajo prodajalci in prodajalke moške kupce mnogo rajše kakor ženske. Mož vsaj vé, kaj hoče kupiti in ne brska po blagu cele ure, ampak kupi, plača in gre.